

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Husitská teologická fakulta

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Lenka Kudrnová

Média, nové technologie a jejich vliv na českou mládež

Praha 2012

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Ivana Nováková

CHARLES UNIVERSITY IN PRAGUE

Hussite Theological Faculty

BACHELOR THESIS

Lenka Kudrnová

Media, new technologies and their impact on the Czech youth

Praha 2012

The bachelor thesis work supervisor:

PhDr. Ivana Nováková

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Média, nové technologie a jejich vliv na českou mládež vypracovala samostatně s použitím odborné literatury a pramenů, uvedených na seznamu, který tvoří přílohu této práce. Současně dávám svolení k tomu, aby byla tato bakalářská práce umístěna v Ústřední knihovně Univerzity Karlovy a dále používána ke studijním účelům.

Datum:

Podpis autora práce:

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí své bakalářské práce, PhDr. Ivaně Novákové, za cenné rady, odborné vedení a čas, který mi ochotně věnovala při konzultacích. Poděkování patří také Ing. Marku Demčákovi, který mi umožnil zveřejnit na svých stránkách dotazníkový formulář. Zároveň děkuji všem respondentům za účast na výzkumu. Na závěr bych ráda poděkovala svým rodičům za psychickou podporu během celého studia.

Anotace

Tato práce poskytuje v teoretické části informace o médiích a nových technologiích působících na dnešní mládež. Podává o nich souhrnné informace, kde se zabývá jejich historií, následně je charakterizuje a poukazuje na jejich negativní vlivy. Její praktická část zkoumá, jak často dnešní mladí lidé využívají nových technologií, a k jakému účelu je nejčastěji používají. Tato část je tvořena dotazníkem určeným respondentům ve věku mezi 15 až 30 lety a následně interpretuje a porovnává jejich výsledky z výzkumu z roku 1997, 2001 a 2002.

Annotation

This work provides theoretical information on the media and new technologies for today's active youth. Provides summary information about them, which deals with their history, and subsequently characterized by highlighting their negative effects. The practical part examines how today's young people often use new technologies, and for what purpose is the most commonly used. This part consists of a questionnaire determined respondents aged between 15 to 30 years ago and then interprets and compares the results of research from 1997, 2001 and 2002.

Klíčová slova

Média, informační technologie, komunikační technologie, negativní vlivy médií, digitalizace, kyberkultura, virtuální realita, televize, internet, mládež, společnost.

Keywords

Media, information technology, communication technology, negative effects of media, digitization, cyberculture, virtual reality, television, internet, youth, society.

OBSAH

Úvod.....	9
------------------	----------

TEORETICKÁ ČÁST

1 Média.....	11
---------------------	-----------

2 Členění médií.....	12
-----------------------------	-----------

2.1 Tištěná média	12
-------------------------	----

2.1.1 Kniha	13
-------------------	----

2.1.2 Noviny	14
--------------------	----

2.1.3 Časopisy	14
----------------------	----

2.2 Elektronická média.....	15
-----------------------------	----

2.2.1 Rozhlas	15
---------------------	----

2.2.3 Televize	15
----------------------	----

2.2.4 Internet.....	15
---------------------	----

3. Faktory ovlivňující změnu životního stylu	17
---	-----------

3.1 Digitalizace životního stylu.....	17
---------------------------------------	----

3.2 Kyberkultura a virtuální realita	18
--	----

3.3 Komputerizace společnosti.....	19
------------------------------------	----

3.4 Nové informační technologie ve vzdělávání	20
---	----

4 Negativní vlivy médií a nových technologií na děti a mládež	23
--	-----------

4.1 Televize	23
--------------------	----

4.1.1 Násilí na obrazovkách	25
-----------------------------------	----

4.2 Mobilní telefon.....	26
--------------------------	----

4.3 Internet.....	27
-------------------	----

4.3.1 Kyberšikana.....	28
------------------------	----

PRAKTICKÁ ČÁST

5 Cíle a vymezení praktické části	29
5.1 Charakteristika dotazníku.....	30
5.2 Předpokládané hypotézy.....	30
5.2.1. Počítač a internet	30
5.2.2 Televize	31
5.2.3 Četba knih.....	31
5.3 Interpretace výsledků	32
5.3.1 Čas obětovaný jednotlivým aktivitám	32
5.3.2 Televizní vysílání	36
5.3.3 Četba knih.....	46
5.3.4 Využívání internetu	49
5.3.5 Shrnutí středoškolských úvah.....	52
5.4 Vyhodnocení hypotéz.....	54
5.4.1 Počítač a internet	54
5.4.2 Televize	54
5.4.1 Četba knih.....	54
Závěr.....	55
Seznam použité literatury a pramenů.....	57
Seznam příloh.....	60

Úvod

Média a nové technologie jsou poslední dobou aktuálním a často řešeným tématem. Naše společnost je brána jako „informační společnost“. Využívání médií a masmédií je neoddelitelnou součástí života člověka v práci i ve volném čase. Volný čas lidí a zejména mládeže je převážně tráven s medii a vedle přímých mediálních aktivit jsou i další činnosti člověka spojeny s médii. Každý z nás má právo na svůj svobodný názor a přístup k informacím, ke kterým docházíme postupem času rychleji a snadněji. Jednoznačně zde jde o pozitivní, ale také o negativní dopad. Ideálem by pravděpodobně bylo, aby každý využíval co nejvíce z kladných stránek a zároveň se vyhýbal těm špatným. Asi každý z nás o této problematice někdy něco slyšel, nebo četl. Otázkou však je, zdali tomu věnujeme dostatečnou pozornost a nepodceňujeme právě negativní vlivy, co mohou působit na nás a hlavně na děti a mládež. Je třeba si uvědomit, že média, masová média, informační technologie a technologie jako taková, ovlivňuje rozvoj osobnosti člověka, jeho psychiku, životní styl, styl komunikace, mezilidské vztahy a spoustu dalších oblastí.

Téma své bakalářské práce jsem si zvolila na základě zájmu o tuto problematiku, která mě inspirovala na přednáškách při mém studiu. Dalším důvodem je také cílová skupina, s kterou bych moc ráda v budoucnosti pracovala.

V práci se budu zabývat vlivem medií a technologií na mládež. Rozeberu zde, co to média vlastně jsou, jak se rozdělují a jaké mají funkce. Neopomenu také na digitalizaci životního stylu, virtuální svět, kyberprostor, komputelizaci a další faktory, které s médii a novými technologiemi úzce souvisí. V poslední teoretické části se zmíním o jejich negativních vlivech a dopadu na mládež. V praktické části aktualizuji výzkum z roku 1996, 2001 a 2002. Jako metodu šetření použiji dotazník pro cílovou skupinu respondentů ve věku patnáct až třicet let. Budu se v něm věnovat otázkám týkajících se sledování televize (oblíbenost televizních pořadů, oblíbenost televizních stanic, objem času věnovaného televizi a jiné) Dále pak otázkám trávení veškerého

času mládeže, kde bude hlavním úkolem zjistit, jaké aktivity nejvíce provozují a jak často.

Jsem generace, která byla do používání nových technologií, jako je například mobilní telefon a počítač zapojena již v dětském věku. Bez těchto vymožeností už si někteří z nás nedovedou svůj život představit. Velmi ráda bych proto zjistila, jak je na tom věková skupina okolo sedmnácti let, která byla do moderního světa zasvěcena mnohem dříve. Tento průzkum zrealizuji zadáním slohové práce, která se bude nazývat „Můj život bez elektroniky“.

Hlavním cílem mé bakalářské práce je zjistit, co se vše změnilo od roku 1996, 2001 a 2002, co je obsahem volného času dnešní mládeže, jak je ovlivňují nové technologie a také zjistím, jak by si představovali život bez veškeré elektroniky.

1 Média

Média jsou velmi často používaný pojem, který v našem životě hraje velkou roli a je součástí života každého z nás. Toto slovo často používáme a ani se nad ním nějak zvlášť víc nezamyslíme. V mnoha případech však dochází k nepřesné definici tohoto výrazu. Co to tedy přesně média jsou? A jak toto slovo vůbec vzniklo? „Slovo pochází z latinského výrazu „medium“, což znamená „střední“, „uprostřed“. Užití pojmu je tedy spojeno s myšlenkou zprostředkovávání, s myšlenkou soustředění, s myšlenkou nosiče duchovního výrazu, odpoutávajícího se od místa a času.“¹ V běžné praxi toto slovo můžeme definovat jako výraz pro technické prostředky, které jsou používány jako zdroj šíření informací.

Média jsou stále více spojovány s mládeží a ve značné míře ovlivňují jejich volný čas. Přirozené prostředí je nahrazováno prostředím mediálním. Tyto zásadní změny značně ovlivňují vývoj společnosti. Rozšíření informačních prostředků bylo v naší společnosti v osmdesátých letech uspokojující a jejich technické osvojení mládeže bylo na dostatečné úrovni.

Tomuto schématu se vymykají modernější technické prostředky video a osobní počítač. V polovině osmdesátých let měla tato technika spíše luxusní a moderní charakter, takže nebyla masově využívána. Její rozšíření bylo programem v devadesátých letech.

Rozšíření technických prostředků umožňuje již v osmdesátých letech hovořit o značném rozšíření masové kultury. Později pak zavedení tržní ekonomiky vytvořily podmínky pro další rozmach masové kultury.

Vývoj mediálních aktivit mládeže není úplně jasný. Řada těchto aktivit u mládeže klesá, ale přesto vzhledem k poklesu i ostatních aktivit zůstávají i tyto aktivity v popředí. K výraznému poklesu dochází u dnes již klasických mediálních aktivit, především u četby knih, nejstaršího média přenosu informací.

¹ SCHELLMANN, Bernhard; GAIDA, Petr; GLASER, Martin; KEGEL Thomas. *Média: základní pojmy, návrhy, výroba*. 1. vydání. Praha: Europa-Sobotáles cz. s.r.o., 2004. 482 s. ISBN 80-86706-06-0. s. 9.

I relativně novým médiím přibyla v posledních letech konkurence v podobě osobního počítače, internetu a multimédií, která v sobě slučují funkce tradičních médií s těmi nejnovějšími, a navíc uživatele uvádějí do virtuálního prostoru jako aktivní subjekt. Jaká je současná pozice jednotlivých médií v životě mládeže a jak se význam tištěných, elektronických a nových médií rozvíjí?

2 Členění médií

Žijeme ve společnosti, ve které jsou masová média a masmédia nezbytnou součástí našich životů. Média do jisté míry ovlivňují naše názory a myšlení. S médii trávíme většinu svého volného času. Masová média by se dala rozdělit na tištěná a elektronická. Mezi klasická tištěná média patří noviny, časopisy a knihy. Z elektronických médií to je rozhlas, televize, video a film. V současné době se používá pojem „nová média“ mezi něž můžeme zařadit internet, CD-ROM, ale i teletext nebo kabelové vysílání. Masová média nám přináší spoustu informací o dění ve světě i u nás. Jsou ale i velkým nástrojem moci a propagace. Je velmi obtížné zhodnotit účinky médií.

2.1 Tištěná média

Vynálezcem tisku se stal kolem 1. poloviny 15. století Johannes Gensfleisch zvaný Gutenberg. Po několikaletých pokusech s drobnějšími tisky dokončil kolem poloviny 15. století tisk dvousvazkové Bible, která je dnes považována za nejstarší a neznámější tištěnou knihu dochovanou v evropských zemích.

Mluvíme-li však o samostatné výrobě tiskovin, mají tištěná média již stoletou tradici a úměrně její délce je obsáhlá i problematika zkoumání technologických změn v jejím vývoji. Této problematice se bezprostředně dotýká také vývoj toho, jak byly vyrobené kopie dodávány ke svým uživatelům. Na rozvoj tištěných médií měly významný vliv hospodářské, politické, sociální a kulturní podmínky. Tisk totiž představoval jedinečnou možnost uchování a poměrně rychlého šíření informací potřebných hlavně pro rozvoj moderních společností.

2.1.1 Kniha

Na počátku dějin médií stojí média tištěná. Knihtisk byl nejčastěji používán k uchování a šíření královských zákonů a jiných provolání. S předchůdci knih se setkáváme v antických dobách, kdy tvořili mnozí slavní autoři a kdy se opisovala jejich díla, a to buď zábavná, nebo naučná vyprávění.

V počátku středověku nebyla kniha brána jako prostředek komunikace, ale spíše jako souhrn moudrosti, vědomosti a tajné místo pro posvátné a náboženské texty, které se ukládaly na různá místa. Nejstarší podoby knihy byly takzvané papírové nebo pergamenové svitky, které zanikaly, když ruční opisování nahradil knihtisk. Pro knihy byly otevírány knihovny, kdy jejich pojetí a uspořádání zůstalo stejné dodnes. Pozdější rozvoj knihoven způsobil, že knihy nebyly považovány pouze za médium, ale rovnou za médium masové. V 15. století se tisk stával postupně novým řemeslem a z obchodníků se stávali vydavatelé. Nejen, že se během času zvyšovaly náklady, ale také se rozšiřovala škála témat.

U nás mělo tištěné slovo a kniha pro kulturu a civilizaci velký význam. Kniha byla pro společnost nejen médiem českého jazyka a kultury, ale i médiem moderní společnosti. Kultura, kniha a jazyk byly nástrojem národní identity. Kniha a spisovatel měli proto v české společnosti až kultovní pozici. V obdobích společensky vypjatých se kniha a literatura stávaly pro lidi všech vzdělanostních stupňů a sociálních vrstev útočištěm a podporou k překonání tíživé přítomnosti. V současné době ještě žijí generace, které ve svém dětství pouze slyšeli pohádky, s babičkou a s maminkou zpívaly lidové písně a jejich fantazie se probouzela a rozvíjela nad knihami všech žánrů. Tyto generace jsou v kontaktu s dětmi a mladými lidmi, kteří jsou již plně zakotveni v konzumu televize. Proplétání generací, jejichž dětství a socializace probíhaly odlišně, již brzy skončí, nové generace budou od dětství ovlivněné televizí.

Současná mládež prezentuje mezistupeň mezi těmito generacemi i svými čtenářskými zvyky. Současný mladý člověk je tedy čtenář na prahu nástupu masové kultury.

2.1.2 Noviny

Z hlediska publicistiky jsou noviny považovány za základní média. Jsou to periodické tiskoviny, které vycházejí v krátkých intervalech. Jejich hlavním úkolem je šíření a zprostředkovávání aktuálních zpráv z různých oblastí jako je například politika, kultura, sport a hospodářství.

Hlavním předchůdcem novin byly ve skutečnosti spíše letáky než knihy samotné a šířily se pomocí poštovních služeb. Noviny byly v podstatě zdaleka větší inovací než tištěná kniha – šlo o nalezení nové literární, sociální a kulturní formy. První noviny se vyznačovaly periodicitou, volnou prodejností, mnohostranným využitím (inzerování, informování, zábava). Dále zde byl oficiální tisk, který byl vydáván králem či vládou a vyznačoval se v podstatě stejnými vlastnostmi.

Noviny slouží především k informování. V současné době však klesá úroveň seriózního tisku a stále častěji se zde objevují články bulvární. Tyto články jsou mnohdy doplňovány nevhodnými, nebo vulgárními obrázky a texty, které mohou ohrožovat morální stránku mládeže a jejich náhled na skutečný život.

2.1.3 Časopisy

Časopisy jsou součástí moderního způsobu života. Můžeme je chápat jako meziformu mezi novinami a knihami, protože vycházejí periodicky, ale zpravidla ne tak často. Jsou aktuálnější než knihy, ale ne tolik jako noviny.

Mezi základní funkce časopisů patří informační, zábavní a socializační funkce. Asi největší dopad na mládež má funkce socializační. S touto formou se sejdeme hlavně v časopisech, které jsou určeny dívkám. Dívčí časopisy se snaží o určité zhodnocení stavu mládeže, vytváření norem osobností, postojů, chování i myšlení v životě mladých lidí. Tyto normy se pak snaží používat na všechna témata. Mnohdy se pak stává, že poskytnuté informace jsou často povrchní a výjimkou nejsou i informace zkreslující danou skutečnost, či přímo informace nepodložené fakty, informace mylné. Největší problém tohoto způsobu informování je v tom, že problémy podléhají průměrování a pro

mladého člověka je tak celkový obraz společnosti zkreslený a ztěžuje jeho orientaci v něm.

Účinky tohoto mediálního typu bývají různé, mohou být krátkodobé i dlouhodobé, zjevné či skryté. Zde pak rozhoduje typ příjemce a jeho povaha a osobnost. Pokud je jedinec silnou osobností, dokáže si vytvořit nad podávanými informacemi nadhled a nebere je tolik vážně. Pokud je však povahy slabší, negativním vlivům se často neubrání.

2.2 Elektronická média

2.2.1 Rozhlas

Rozhlas patří k nejstarším elektronickým mediím. Pravidelné rozhlasové vysílání bylo v Československu zahájeno 18. 5. 1923. Lidé při jeho poslouchání tráví přibližně tolik času jako při sledování televize.

Rozhlas má mnoho společného s televizí. Obě média vyrostla z technologií, které existovaly před nimi – z telefonu, telegrafu, pohyblivé i nepohyblivé fotografie a nahrávání zvuku.

2.2.3 Televize

Slovo televize bylo odvozeno z řeckého tele – daleko a latinského vize – vidět. Televizor je široce používaný dálkový telekomunikační systém vysílání a přijímání televizního signálu (obrazu a zvuku). Televize se začala využívat již od třicátých let dvacátého století, rychle se šířila do domácností a stala se významným zdrojem komunikace a zábavy.

2.2.4 Internet

„Koncem 60. let se v nejvyspělejších státech světa sešly potřeby dvou zcela odlišných oblastí a technické možnosti oblasti třetí. Ministerstvo obrany USA usilovně hledalo systém spojení odolný proti rušení a útoku na centrální uzel. Vědecká komunita ve stejné době naléhavě pocítovala potřebu rychlé a flexibilní komunikace, odpovídající vzrůstající rýmovosti vědecké práce a

potřebě přenášet rychle větší objemy dat. A v téže době byly k dispozici první počítače v dnešním slova smyslu.

V roce 1969 profesor Leonard Kleinrock (University of California v Los Angeles) odeslal ze svého počítače na universitu ve Stanfordu zprávu „log in“, dorazilo sice pouhé „lo“, ale prvé dálkové spojení počítačů bylo navázáno. Zrodil se ARPANET (Advanced Research Project Agency) – pokusná síť 4 amerických universit. Velmi brzy se ukázalo, že spojení má základní vlastnosti telefonní sítě, pokud jde o odolnost vůči válečnému rušení a zejména že se obejde bez hierarchické struktury a podobně jako telefonní síť bude moci hledat cestu „obchůzkou“, je-li přímé spojení porušeno. Zrodilo se dynamické trasování a princip „každý komunikuje s každým“ bez centrálního (zranitelného) uzlu. To bylo přesně to, co potřeboval Pentagon. Vědci, svým vlastním (a prvotním) zájmem stimulování, dostali prostředky a tempo rozvoje počítačových sítí překonalo vše, co historie technického pokroku dosud poznala.“²

Na internetové síti lze v současné době nalézt informace všeho druhu, je zde dostupné vše, co kdokoli z milionů uživatelů sítě rozhodl zpřístupnit. Spousta informací není určena k pouhé pasivní recepci, ale umožňuje aktivní práci, nebo stimuluje nějakou akci (obojí je na síti velmi snadné díky systému hypertextových odkazů), které jsou přenosem elektronického zpracování dat a pro internet se staly typickou nezbytností.

Funkce internetu:³

- *Informační funkce* – zahrnuje obsahy z klasických médií (komentáře, zprávy, aktuality apod.)
- *Komerční funkce* – zahrnují kromě reklamy i elektronické nákupy

² MUSIL, Josef. Elektronická média v informační společnosti. 1. vydání. Votobia. 2003. 262 s. ISBN 80-7220-157-3. s. 158.

³ MUSIL, Josef. Elektronická média v informační společnosti. 1. vydání. Votobia. 2003. 262 s. ISBN 80-7220-157-3. s. 164.

- *Dálkově provozované služby* – jedná se o komunikační služby, jako je známá elektronická pošta (e-mail) a SMS zprávy, elektronické bankovníctví, elektronické vyřizování na úřadech apod.)
- *Zábavné funkce* – zahrnuje humor, fotografie, hry, hudební a filmové klipy, a ostatní formy zábavy

3. Faktory ovlivňující změnu životního stylu

3.1 Digitalizace životního stylu

Životní prostředí člověka přechází do digitalizace hlavně v sociálním a mentálním poli. Význam toho je, že většina věcí kolem nás přechází do digitalizace a lidé praktikují mnohem více aktivit virtuálně v takzvaném kyberprostoru. Jde hlavně o mladou generaci. Současný člověk se pohybuje z části v přirozeném světě a z části v kyberprostoru. Komunikace se ve velké míře rozšiřuje z místa, kde člověk žije, do dalších zemí a kontinentů. Adresát se tedy nachází v sociálním poli odesílatele. Doposud v životním poli převažoval přirozený svět, ale postupem času do něj pronikala mediální a virtuální realita. „Klasickým příkladem je zde malé dítě, které se dostalo do kontaktu s živým zvířetem, hledalo ovladač, kterým by zvíře ovládalo. Významným socializačním institutem se pro současného člověka stávají média v interakci s digitálními technologiemi ve virtuální realitě.“⁴

Na základě těchto změn se mění i trávení volného času mládeže. Velkou roli zde hraje počítač. Počítač obsahuje vysoké procento dřívějších aktivit, z kterých vznikají aktivity nové: filmování, četba, fotografování, vzdělávání, telefonování, seznamování, finanční operace, kreslení atd. Velký rozdíl je v tom, že dříve musel jedinec chodit na různá místa v různém čase, nyní může své potřeby uspokojovat sám, z pohodlí domova.

⁴ SAK, Petr. MAREŠ, Jiří. NOVÁ, Hana. RICHTER, Vít. SAKOVÁ, Karolína. SKALKOVÁ, Jarmila. Člověk a vzdělávání v informační společnosti. 1. vydání. Praha: Portál, s. r. o., 2007. 296 s. ISBN 978-80-7367-230-0. s. 258.

3.2 Kyberkultura a virtuální realita

Kyberkultura je nová schopnost lidí, která se spojuje s novými technologiemi. Zejména jde o počítač připojený k internetu. Kyberkultura představuje něco nového, co si musí dnešní mládež vymezit a zároveň se s tím vyrovnat. Už tu nemáme jen tradiční kulturu, je zde nově nastupující kyberkultura. Pro nejmladší generaci představuje kyberkultura osvojení si nové společenské funkce, pro nejstarší generaci je to něco cizího, vůči němuž má odstup a nezná ho. Mládež se tímto vzdaluje od tradiční kultury.

Počítač začíná používat čím dál tím více lidí a stává se, hlavně pokud je připojen k internetu, světem sám pro sebe. Je zde nová realita, realita virtuální. Uživatel počítače je sice sám před obrazovkou, ale může být současně v kontaktu s dalšími uživateli. V realitě můžeme sledovat reakce účastníků, ale v případě činnosti s počítačem, zejména internetem, uživatel uniká do kyberprostoru a virtuální reality. Virtuální realita je v poslední době často používaný pojem, ale většinou nejednotně, v různých smyslech a významech. Virtuální realita bývá často spojována např. s trenažérem pro letce. Patří sem však i počítačem realizované prostředí. Virtuální realita poskytuje novou možnost mezilidských vztahů, ke kterým dochází pomocí techniky. Dokonce už se do virtuální reality přenáší sluch, zrak a hmat. Dokonce se zde objevují i experimenty s chutí a čichem.

Rozdělení virtuální reality:⁵

- 1) *pasivní* – tuto realitu můžeme vidět, poslouchat, ale nemůžeme žádným způsobem měnit
- 2) *aktivní* – zde můžeme svůj pohyb ve virtuálním prostředí měnit a ovlivňovat. Rozhodujeme sami, co si prohlédneme, chybí však zde zpětná vazba, a tak není možné toto prostředí měnit a upravovat

⁵ SAK, Petr. MAREŠ, Jiří. NOVÁ, Hana. RICHTER, Vít. SAKOVÁ, Karolína. SKALKOVÁ, Jarmila. *Člověk a vzdělávání v informační společnosti*. 1. vydání. Praha: Portál, s. r. o., 2007. 296 s. ISBN 978-80-7367-230-0. s. 252.

- 3) *interaktivní* – jedná se o nejnáročnější a nejdokonalejší stupeň virtuální reality, prostředí můžeme nejen prohlížet a prozkoumávat, ale také ho můžeme měnit, brát předměty do ruky a pracovat s nimi.

3.3 Komputerizace společnosti

Komputerizace společnosti má představit první etapu přechodu do informační společnosti. „Komputerizace znamená vybavování populace a společnosti informačními technologiemi, osvojování si počítačové gramotnosti, převádění veřejnoprávních pracovních náplní do počítačových databází, jejich zpřístupňování prostřednictvím internetu a využívání nových informačních a komunikačních technologií ve všech oblastech života společnosti, které přinese jednak efektivnější a rychlejší zabezpečování tradičních funkcí a aktivit a jednak aktivity nové, které jsou možné teprve s novou technikou.“⁶

Tento proces probíhá postupně a dává přednost skupinám (sociální, profesní skupiny a instituce), pro které je komputerizace mnohem důležitější. V devadesátých letech však společenský průnik novými technologiemi takto neprobíhal. Z velké míry šlo o proces, který byl projevem vzdělanostního souhrnu schopností české společnosti. V nástupu pokrokových inovací, přinášejících novou etapu, se potvrdila charakteristika školského rozsahu vzdělávací soustavy, kterou je konzervativnost a pomalé tempo začleňování nových poznatků a kompetencí do výuky. Za posledních deset let se našemu školství nepodařilo nějak výrazně ovlivnit komputerizaci společnosti.

V devadesátých letech minulého století bylo vybavování novými počítači závislé na třech základních znacích: vzdělanostní úrovni, věku a finančním příjmům rodiny. Sociální skupinou, která byla mezi prvními zásobovaná výpočetní technikou, byly rodiny vzdělaných vysokoškolských podnikatelů. Dělnická mládež v devadesátých letech byla nejméně vybavena osobním počítačem. Značné rozdíly byly také znát mezi studenty učňovských

⁶ SAK, Petr. MAREŠ, Jiří. NOVÁ, Hana. RICHTER, Vít. SAKOVÁ, Karolína. SKALKOVÁ, Jarmila. *Člověk a vzdělávání v informační společnosti*. 1. vydání. Praha: Portál, s. r. o., 2007. 296 s. ISBN 978-80-7367-230-0. s. 37.

škol a studentů gymnázií. Další roli zde hrál i seniorský věk, zvláště ve spojení s nízkým vzděláváním a malými finančními příjmy.

V současné době lze hovořit o plné uspokojení českého národa v rámci vybavenosti počítači. V žebříčku vybavenosti technologiemi, které jsou silně zastoupeny, ale v posledních letech klesá vybavenost české populace CD přehrávači, videi a magnetofony. Tento ústup je způsoben hlavně tím, že rozvoj nové technologie byl velmi silný. Přicházejí technologie nové a propracovanější, které na rozdíl od těch starších přinášejí mnohem víc funkcí a současně přispívají k novým zkušenostem. Například úspěch mobilních telefonů je dán z velké části tím, že se jedná o flexibilní technologii, která je na vrcholu vývoje a začíná obsahovat i další funkce jiných technologií. Na počátku rozvoje mobilního telefonu byly jeho funkce odpovídající jeho názvu. Dnes si tento název nechává pouze ze zvyku. Zcela se změnil a nyní obsahuje funkce a možnosti dalších nových technologií. Zachoval si však svou hlavní funkci, kterou je telefonování. Stává se z něj v podstatě nezbytným průvodcem a pomocníkem moderního člověka v informační společnosti. Jeho vývoj však není zdaleka ukončen, každý nový mobilní telefon překonává své předchůdce.

V další řadě je počítač připojený k internetu. Zařazuje se mezi technologie s vysokou růstovou silou. Jejich rozvoj a vybavení populace od první poloviny devadesátých let neustále roste.

3.4 Nové informační technologie ve vzdělávání

Ve vzdělávání jsou komputery a vytváření informační společnosti spojeny především s elektronickým vzděláváním (e-learning). Pro vzdělání lidí znamená e-learning podobnou situaci, jako byl knižní tisk. I když odborné literatury v současnosti nad e-learningem stále převyšuje, vysoká dynamika jeho šíření poukazuje na jeho velký význam v budoucnosti. E-learning má pro rozvoj vzdělanosti vysoký potenciál a to hlavně svou flexibilitou a demokratickým charakterem. Je ale velmi důležité, aby s ním člověk vhodně pracoval a zároveň ho kombinoval s tradiční formou vzdělávání.

E-learning je mezi nejpoužívanějšími pojmy v oblasti informatiky. Přes frekventovanost používání tohoto pojmu není jeho vysvětlení zcela jednotné a ustálené. Každý si pod tímto pojmem představuje trochu jiný obsah.

Názory expertů na přesný význam pojmu e-learning:⁷

- Elektronické výukové a vzdělávací systémy (zejména v online podobě).
- Nabídka elektronických kurzů distribuovaných prostřednictvím počítačových sítí – nejčastěji pomocí internetu.
- Pojmem e-learning se označují vzdělávací aktivity, které v nějaké míře používají informačně-komunikační technologie
- Jde o moderní vzdělávací technologii samostatného (distančního či kombinovaného) studia z CD (DVD) nosičů, anebo zprostředkované internetem.
- Forma vzdělávání využívající elektronická média a multimediální technologie (bez přímé účasti učitele se synchronní a asynchronní formou komunikace). Podstatu tvoří multimediální studijní materiály, zpětnovazební činnosti a funkce pro správu e-learningu.

Zájem o e-learning je hodně závislý na věku. Elektronické vzdělávání spíše vyhovuje mladé generaci, která je na něj mnohem lépe připravena a má o něj větší zájem. Mezi hlavní uživatele se zařazují v první řadě mladí lidé, čerství absolventi a studenti středních nebo vysokých škol. Dále se pak rozšiřuje do společnosti, a proto je téma vztahu e-learningu a studentů významné pro budoucnost.

Každá novinka přináší pozitivní ale také negativní stránky. Člověk se jí tedy musí vhodným způsobem naučit používat. Máme zde dvě možnosti k optimalizaci využívání této novinky. Buďto to můžeme vyzkoušet metodou pokus-omyl, nebo rozumně analyzovat reálné možnosti inovace.

⁷ Výzkum doc. PhDr. SAK, Petr. MAREŠ, Jiří. NOVÁ, Hana. RICHTER, Vít. SAKOVÁ, Karolína. SKALKOVÁ, Jarmila. *Člověk a vzdělávání v informační společnosti*. 1. vydání. Praha: Portál, s. r. o., 2007. 296 s. ISBN 978-80-7367-230-0. s. 148.

Výhody e-learningu:⁸

- výhodnější cena (neplatí se žádné kurzy, je levnější než soukromý učitel)
- čas – kdykoli, rozvržení, jak se mi to hodí, když mám čas
- dostupnost, přístup – dostupné odkudkoli, kdekoli
- individuální přístup – tempo výuky, kdykoli se dá přestat
- doma – nemusí se nikam chodit, úspora času
- informace – získávání, vyhledávání
- učení – rychlé, stihne se toho víc
- pohoda, pohodlné – nikdo mě nenutí, nevyrušuje
- vzdělávání – jakékoli, v oblastech, které mě zajímají
- moderní – je to moderní, aktuální, nové zkušenosti

Nevýhody e-learningu:⁹

- chybí osobní kontakt, zážitky ze školy
- nedostatek kontroly, potřebuji dozor, absence zpětné vazby
- lenost – lajdáctví, nedonutím se sám k učení
- informace – nepravdivé, chybné, nepřesné
- nedostupnost – pro lidi bez internetu, PC
- nedostatečné pochopení – možnost špatně pochopit danou věc, naučení špatné výslovnosti
- problémy PC – viry, vypnutí proudu, poztráčení CD
- čas u PC – více času u PC
- omezenost – ztráta umění vyhledávat informace jinde než na internetu
- teoretické znalosti – není příliš praktických znalostí, zakrnění vyjadřovacích schopností.

⁸ SAK, Petr. MAREŠ, Jiří. NOVÁ, Hana. RICHTER, Vít. SAKOVÁ, Karolína. SKALKOVÁ, Jarmila. *Člověk a vzdělávání v informační společnosti*. 1. vydání. Praha: Portál, s. r. o., 2007. 296 s. ISBN 978-80-7367-230-0. s. 164.

⁹ SAK, Petr. MAREŠ, Jiří. NOVÁ, Hana. RICHTER, Vít. SAKOVÁ, Karolína. SKALKOVÁ, Jarmila. *Člověk a vzdělávání v informační společnosti*. 1. vydání. Praha: Portál, s. r. o., 2007. 296 s. ISBN 978-80-7367-230-0. s. 164.

4 Negativní vlivy médií a nových technologií na děti a mládež

4.1 Televize

„V zemích v nichž oproti nám působí komerční televize již řadu let, jsou v popředí zájmu společnosti i odborníků v televizním vysílání fenomény. V souvislosti s celkovou společenskou liberalizací, s odmítnutím cenzury, poklesem vlivu náboženství a mravních hodnot a naopak s kultem silného agresivního jedince a s veřejnou sexuální revolucí se postupně na televizních obrazovkách objevují stále častěji záběry, které jsou z různých hledisek pro velkou část diváků problematické či dokonce nepřijatelné.“¹⁰

Stále větší problém s tím mají i odborníci, hlavně pedagogové, psychologové a kriminologové. Ukazuje se, že televize má velký vliv na děti a mládež, která tráví u obrazovek až několik hodin denně. U dětí a mládeže patří sledování televize mezi nejčastější aktivitu volného času. Značná část mladé populace dokonce ani svůj volný čas neprokládá jinými volnočasovými aktivitami. S příchodem komerční televize v české společnosti se začínají objevovat problémy spojené právě se sledováním televize.

Po prvopočátečním nadšení české společnosti vyplívající z toho, že můžeme po neúnosné izolovanosti od světa sledovat americké televizní seriály a akční filmy, se v některých vrstvách divácké veřejnosti šíří kritické názory vůči těmto pořadům. „Viditelnou špičkou ledovce kritických nálad ve společnosti byl manifest intelektuálu proti násilí v televizi, který vedle spisovatele Ludvíka Vaculíka a dramatičky Daniely Fisherové podepsaly další desítky intelektuálů. Nejednoznačnost postoje veřejnosti i intelektuálů se projevila i v reakci na tento manifest, s nímž další intelektuálové vyslovili nesouhlas.“¹¹

¹⁰ SAK, Petr. *Proměny české mládeže*, 1. vydání. Praha: Vydalo nakladatelství Petrklíč, 2000. 291 s. ISBN 80-7229-042-8. s. 180.

¹¹ SAK, Petr. *Proměny české mládeže*, 1. vydání. Praha: Vydalo nakladatelství Petrklíč, 2000. 291 s. ISBN 80-7229-042-8. s. 180.

Televizní kultura má svoje specifické znaky. Je pohodlná, takže není nutná fantazie jako při četbě. Není zapotřebí ani důstojné vystupování, vhodné oblečení a chování – na rozdíl od divadla a dokonce kina. Zásadním poznatkem je také to, že televize se nejde na nic ptát, nelze s ní diskutovat a ani odporovat. Lze je pouze akceptovat nebo vypnout. Můžeme tedy říci, že ztotožnění je jediná povolená reakce, kromě odstranění problému pomocí stisknutí jednoho tlačítka na ovladači. Právě ztotožnění výborně odpovídá typu vnímání a je podporováno tím, že se odehrává v našem soukromí, kam si přece nepozveme lidi na hádání, a tak se s úsměvem nebo bez něj ztotožňujeme. Žijeme náhradní životy, dostáváme se do náhradních problémů a jdeme po náhradních cestách. Nic po nás přitom nikdo nevyžaduje. Stejně nemůžeme vůbec nic ovlivnit a věci spějí ke svému vyřešení bez našeho úsilí. A pokud se situace vyhroť natolik, že je nám to až nepříjemné, stačí pohyb ruky a problémy zmizí, případně je nahradí životy na jiném televizním kanále. Problém však není v tom, že se jedná o náhradní aktivitu, ale problém je v tom, že jde o náhradní pasivní prožitek.

I když vynecháme všechny negativní specifické pořady, které obsahují násilí, pornografii apod., zůstává nám otevřená otázka, zda a jak moderní média obecně působí na psychiku jedince.

Negativní vlivy na vývoj dětí a mládeže:¹²

- Jedinec s malými zkušenostmi neumí rozlišit vytvořené situace v televizi od skutečnosti.
- Televizní pořady obsahují násilí a to včetně dětských pořadů.
- Sledování reklam ovlivňuje děti a mládež natolik, které pak věří tomu, že pokud použijí tablety na hubnutí, budou neuvěřitelně štíhlý, nebo že správný muž pije whisky apod.
- Má záporný vliv na tvůrčí fantazii dětí
- Odcizení od přírody

¹² Nové služby [online]. 2010 [cit. 2012-01-02]. *Vliv moderní technologie na děti*. Dostupné z WWW:<<http://www.novesluzby.cz/zajimavosti.209/vliv-moderni-technologie-na-deti.20438.html>>

- Dochází k malé slovní zásobě, špatné vyjadřování, problémy s výslovností, nedochází k přímému kontaktu s lidmi.
- Pohyb dítěte je potlačen, oční svaly jsou téměř bez pohybu, páteř je strnulá, svaly celkově ochabují.
- Napodobování chování z televize

4.1.1 Násilí na obrazovkách

Problém mediálního násilí byl poprvé řešen na přelomu osmdesátých a devadesátých let v anglosaských zemích. V našem státě dosáhla veřejná diskuse větších rozměrů po roce 1997. Hlavní otázkou je, zda a jaký vliv má zobrazování násilných činů v televizních pořadech od zpravodajství a reportáží přes filmy až ke kresleným seriálům.

Výskyt násilných činů na televizních obrazovkách je skutečně značný. To co dnes vidíme a vnímáme jako senzaci, bylo celé stovky generací záležitostí přežití, proto jsme psychologicky vymezeni k pečlivému sledování a pamatování rizikových a negativních zkušeností.

Důležitým posunem k poznání, zdali má násilí promítané na obrazovkách vliv na vývoj jedince byla studie lékařů z Michiganské univerzity, která byla publikována v roce 2003. Skupina vědců zkoumala 329 mladých lidí, kteří se již podrobili jinému výzkumu v roce 1997. Tehdy ještě jako děti uváděli, zdali se ztotožňují s agresivními postavami v televizních pořadech a zda si myslí, že násilné scény jsou realistické. Odborníci nyní hovořili také s jejich partnery, studovali jejich trestní záznamy a dopravní přestupky. Ukázalo se, že muži, kteří často sledovali televizní pořady obsahující násilí, měli v dospělosti více záznamů v trestním rejstříku (bylo mezi nimi například třikrát více odsouzených za trestné činy mezi ostatními muži), dělali více dopravních přestupků a jevili mnohem větší sklon fyzicky napadat své partnerky. Ženy, které viděly v dětství hodně násilí v televizních obrazovkách, rovněž měly v průměru čtyřikrát více trestních záznamů a dopravních přestupků než ostatní ženy, mnohem častěji na své partnery vrhaly nějaké předměty, měli větší tendenci škrtit, strkat či škrábat.

Podle současného stavu poznání lze jako příspěvek k hledání mechanismu, jimž násilí na obrazovce přinejmenším na část dětí a mladistvých působí, uvést hlavně následující detailnější analýzu:¹³

- častější důvody k televiznímu násilí jsou negativní motivy (peníze), mnohem méně je na obrazovkách násilí ve prospěch dobré věci
- často sledované násilí a tragédie zevšední a stane se postupně normou (hodnotové a citové otupení)
- děti umí hůře odlišit zobrazení od skutečnosti, zejména těžko odhadnou použitou míru přehánění.
- chybějící zobrazení faktických zdravotních a dalších následků násilného činu – zejména vůči člověku – vede k jejich podcenění
- chybějící zobrazení právních důsledků pro pachatele násilí vede k pocitu beztrestnosti násilí a k oslabení mravního a právního vědomí
- vyobrazované násilí má návodový charakter

4.2 Mobilní telefon

Dříve byl mobilní telefon vybaven velmi těžkou baterií, takže byl poskytován hlavně lidem, kteří měli velkou sílu, nebo jej vozili v autě. Dnes má mobilní telefon skoro každý člověk. Tyto telefony se pohodlně vejdou do dlaně a někdy nám je operátoři pod určitou podmínkou poskytují dokonce bezplatně. Mobilní telefon je považován za technický zázrak. Otázkou však je, jaký má vliv na děti a mládež. Je to vždy přítel? Užívání mobilních telefonů má nemalý vliv na vzájemnou komunikaci mezi lidmi, které se mohou projevit několika způsoby:¹⁴

- rodiče mají pocit, že když svému dítěti koupí mobil, tak nahradí osobní kontakt. Důsledky však mohou negativně ovlivnit vývoj dítěte a jejich rodinné vztahy.

¹³ MUSIL, Josef. *Elektronická média v informační společnosti*. 1. vydání. Praha: Votobia, 2003. 262 s. ISBN 80-7220-157-3. s. 104.

¹⁴ VEVERKA, Lukáš; STAVINOHA, Radim. *Středoškolská odborná činnost. Vliv mobilních telefonů na mládež*. Brno, 2005. 45 s.

- osobní schůzky jsou nahrazovány telefonováním a tím dochází k narušení sociálních kontaktů.
- jedinec se odnaučuje spoléhat pouze sám na sebe, ale spoléhá na neustálé spojení v případě nouze. To pak může vést k riziku troufání si na něco, na co člověk nemá.

Mezi nejhlavnější funkce mobilních telefonů je zasilání krátkých textových zpráv. Jelikož se jedná o celkem nový fenomén, nelze zatím všechny jeho důsledky postihnout ani odhadnout jeho dopad. Textové zprávy však mají velmi negativní dopad na slovní zásobu. Mladí lidé dnes často používají úsporné metody, jako jsou například „smajlíky“, stručné vyjadřování, používání kratších synonym, ale hlavně různé typy zkratek a zkrácené slovní podoby. Někdy se dokonce do slov vkládají číslice, nebo se zařazují zkratky z anglického jazyka.

Příklady zkracovaných výrazů:

v pohodě – fpoho, není zač – nz, opět – o5, zpět – z5, mimochodem – btw (by the way)

Dalším faktem je, že dnešní mobilní telefon je multifunkčním přístrojem. Neslouží už pouze k základní komunikaci. Je třeba si uvědomit, že tento přístroj má značný společenský vliv. Podobně jako jeho elektroničtí příbuzní - televize nebo osobní počítač. Mobil může být užitečným sluhou, nebo náročným pánem. Záleží hlavně na uživateli, jak s ním bude nakládat.

4. 3 Internet

Poslední dobou tráví mladí lidé čím dál tím více času vysedáváním u počítačů. Využívají nejčastěji internet a často si skrze něj hledají náhražku reálných vztahů. I když zrovna nedochází k nijak nebezpečné komunikaci, vede to k častějšímu vysedávání u počítačů. Děti a mládež, které tráví celé dny u počítače, pak zanedbávají ostatní povinnosti, jako jsou například domácí úkoly. V horším případě může dojít k úplnému vytracení reálného světa, kdy člověk ztrácí veškeré kontakty, vztahy a denní zkušenosti opravdového života.

Dalším hlavním problémem je, že internet nám poskytuje přístup k obrovskému objemu informací a zpráv. Tyto informace však nemusí být vždy pravdivé a v některých případech jsou i velmi škodlivé svým obsahem. Těmito obsahy jsou myšleny hlavně pornografické obrázky, násilí a krutost. Děti a mládež se prostřednictvím e-mailů, blogů, telefonování po internetu a dalších jiných komunikačních programů dostávají do kontaktů s úplně cizími lidmi.

4.3.1 Kyberšikana

Novým tématem poslední doby se stala kyberšikana. Tento pojem můžeme definovat jako zneužití informačních komunikačních technologií. Nejčastěji bývá praktikovaná pomocí internetu skrze sociální síť. Rozdíl mezi kyberšikanou a klasickou šikanou není zas tak velký. V obou případech jde o úmyslné ublížení druhým osobám. V některých případech právě kyberšikana začíná šikanou klasickou. Tyto projevy se pak prolínají a postupem času může dojít k nahrávání fyzického týrání spolužáka. Není to tak dlouho, co jsme měli možnost tuto problematiku shlédnout ve zprávách na našich televizních obrazovkách.

O co tedy přesně jde? Moderní technologie jako je internet, nám umožňuje se pohybovat v takzvaném virtuálním světě, který se značnou mírou liší od toho reálného. Stejně je to i s kyberšikanou a šikanou klasickou. V některých případech může dojít, že oběť ani o své šikaně nemusí vědět. Chodí pak dennodenně do školy a nechápe divné pohledy ostatních spolužáků. Další varianta je, že oběť dostává anonymní emaily pod zcela novým vymyšleným neexistujícím jménem. Útočník je tedy většinou anonymní. Vystupuje pod nějakou přezdívkou. Je proto velmi těžké přijít na to, o koho skutečně jde.

5 Cíle a vymezení praktické části

Hlavním cílem mé praktické části bylo zjistit, jaké změny nastaly od roku 1996, 2001 a 2002 v počtu hodin věnovaným jednotlivým aktivitám. Porovnávala jsem výsledky, které byly publikovány v knihách *Proměny české mládeže* a *Mládež na křižovatce*. Na těchto knihách se podíleli doc. PhDr. Petr Sak, CSc. a Mgr. Karolína Saková. Ve svém průzkumu jsem se věnovala převážně novým technologiím a médiím, které jsou součástí každého moderního člověka dnešní doby. Zjišťovala jsem jaký čas věnuje věková kategorie ve věku 15 – 30 let jednotlivým aktivitám, jako je práce s počítačem. Dále jsem zkoumala jakou roli hraje u mladého člověka televize, kterým televizním stanicím dávají přednost, co rádi sledují, a co od televize celkově očekávají. Odpovědi jsem také rozřazovala do jednotlivých kategorií. Z výsledků bude tedy patrné, jaký je rozdíl mezi věkovými skupinami, vzdělanostními skupinami a mezi muži a ženami.

Zajímala mě také skutečnost, jak vidí mládí lidé negativní stránky televizního vysílání a jaký má podle nich dopad na děti, na společnost a na ně samotné. Dalším řešeným tématem dnešní doby je, že současný mladý člověk tráví mnohem méně času četbou knih. Proto jsem se zaměřila na to, zdali se snížil čas věnovaný četbě oproti minulým rokům, a jak kniha konkuruje ostatním volnočasovým aktivitám.

Na závěr budu interpretovat výsledky studentů středních škol, kteří formou úvahy popisovali skutečnost, že by se ocitli ve světě bez veškeré elektroniky.

Touto prací bych ráda poukázala na to, v jak velké míře ovlivňují média a nové technologie život jedince v naší společnosti. Ráda bych odhalila, jak používání nových technologií masově roste, a jak nám ve značné míře pohlcuje náš veškerý čas. Praktickou částí chci také docílit toho, aby se každý čtenář nad touto problematikou více zamyslel a položil si otázky typu: Umíme se zabavit i bez počítačových a televizních obrazovek? Nezačínáme žít až moc „moderně“? Stává se nová technologie nedílnou součástí našeho života? Nedostaneme se tímto tempem pouze k virtuálnímu životu?

5.1 Charakteristika dotazníku

Díky tomu, že jsem si zvolila porovnávání výsledků již z minulých let, nebylo tak těžké dotazník sestavit. Soustředila jsem se hlavně na to, abych podávala otázky tak vhodně, aby se mi dostávaly odpovědi, podle kterých bych sestavovala stejné, nebo podobné tabulky a grafy z minulosti, a tím co nejlépe zobrazila dané rozdíly.

Dotazník viz příloha C byl určen respondentům ve věkové hranici 15 – 30 let. Sestavila jsem ho z 15 otázek a jeho průměrná doba vyplnění činila 9 minut. Odpovědi byly buď s volbou jedné možné odpovědi, formou otevřených otázek, nebo respondenti volili jedno číslo podle stupně škály hodnot. Každý respondent musel odpovědět na každou danou otázku. Dotazník jsem zadávala na internetových stránkách. Celková doba možnosti vyplnění mého dotazníku trvala devět dní, při kterých na mé otázky odpovědělo 112 dotazovaných.

Celkově jsem byla se sestavením a zadáním dotazníku skrze internetové stránky velmi spokojená. Tuto metodu jsem si vybrala hlavně z důvodu mého zvoleného tématu. Opět jsem chtěla poukázat na to, co nám vše poskytují a usnadňují nové technologie a média. Jako velkou výhodu zde vidím, že během relativně krátké doby lze zde získat poměrně velký počet respondentů. Negativní stránkou je, že tento způsob nám neumožňuje přímý kontakt s cílovou skupinou a s daným prostředím. Z těchto důvodů jsem nemohla například zachytávat reakce jednotlivých respondentů na zadané otázky, nebo jim upřesnit některé nejasnosti, které se mohly dostavit.

5.2 Předpokládané hypotézy

5.2.1. Počítač a internet

Z minulého výzkumu jsme se dozvěděli, že lidé trávili u samostatného počítače 9,68 hodin týdně. U internetu jen 1.14 hodin. Postupem času došlo jistě k výrazné změně. Předpokládám, že dnešní lidé využívají počítač hlavně s kombinací s internetem, proto samostatná činnost bez připojení k internetu bude přibližně stejná, nebo se o nepatrný počet zvýší. Masově naroste trávení času u internetu, a to jistě mnohonásobně. Odhaduji, že z původních 1.14 hodin

se dnešní stav vyšplhá až na 28 hodin týdně. Cekově si mylím, že trávení u internetu bude na prvním místě mezi všemi ostatními aktivitami.

Hypotéza: Oproti výsledkům z roku 1997 se trávení času u internetu posune na první místo mezi všemi ostatními aktivitami.

5.2.2 Televize

V předchozích vzkumech bylo zjištěno, že věková kategorie tráví u televizních obrazovek 16,37 hodin týdně. Jak tomu bude asi dnes? Dedukuji, že kvůli postupné komputelizaci společnosti, kdy dnešní člověk tráví velký objem času u počítačových monitorů se doba trávená u televize výrazně sníží, a to průměrně až na 10 hodin týdně.

Hypotéza: Doba trávená před televizními obrazovkami se oproti výsledkům z roku 1997 sníží minimálně o 40%.

5.2.3 Četba knih

Dle mého názoru si dnešní mladí lidé najdou čas na knihy opravdu jen zřídka. Je to opět dané příchodem nových technologií, které výrazně zasahují do jejich života. Paradoxem je, že v minulých letech se četlo také velmi málo. Průměrný počet přečtených knih za jeden měsíc byl 0.95 kih. Myslim si, že tento počet nemohl klesnou, proto odhaduji, že výsledky ze současnosti budou velmi podobné.

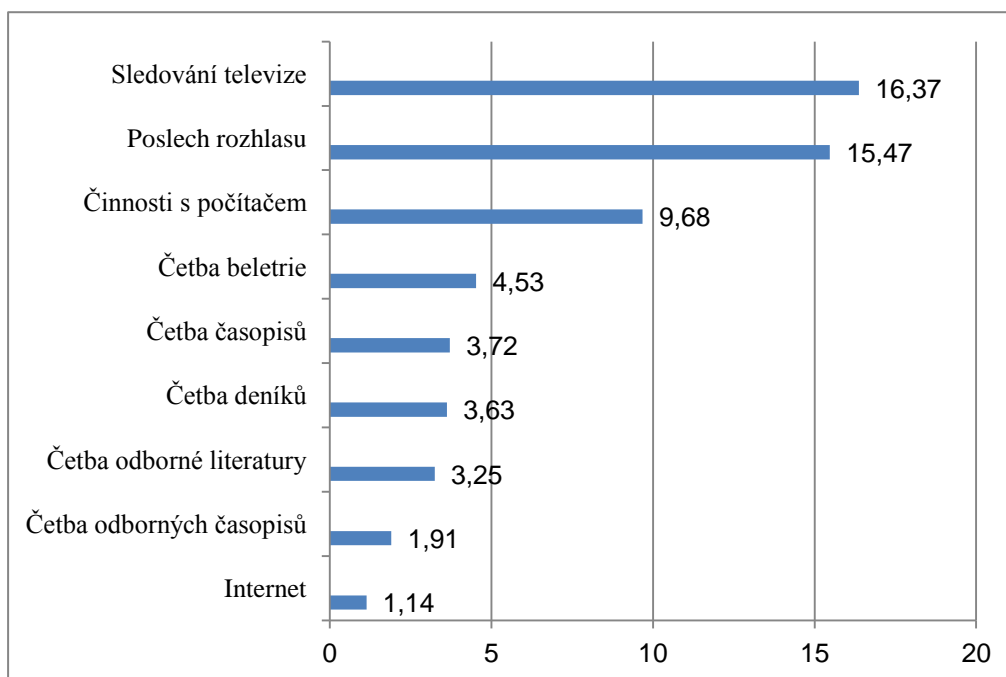
Hypotéza: Průměrný počet knih přečtený za měsíc se nebude lišit od výsledků výzkumu z roku 2001.

5.3 Interpretace výsledků

5.3.1 Čas obětovaný jednotlivým aktivitám

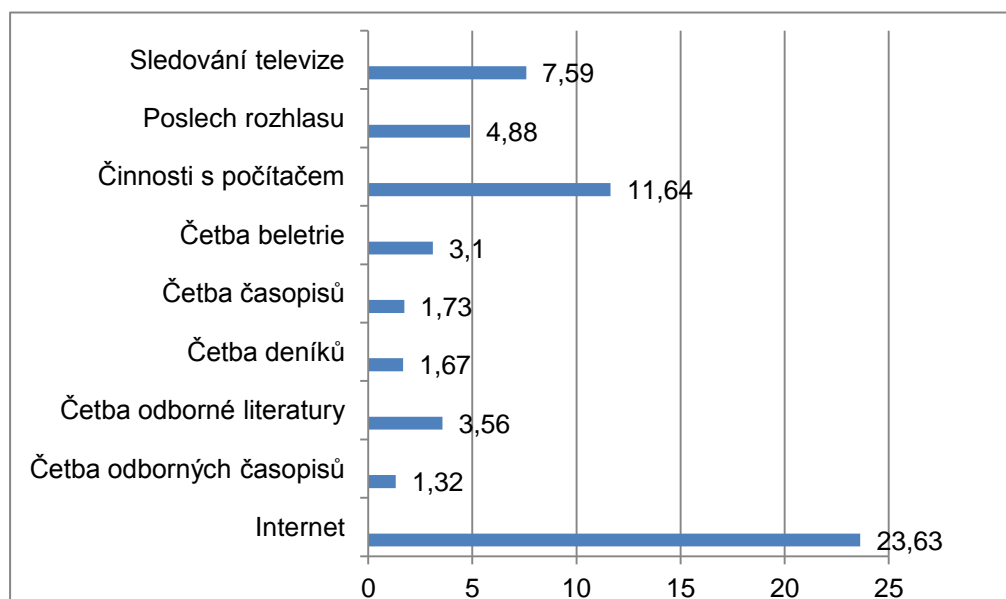
Graf 1 - Počet hodin věnovaný týdně aktivitám¹⁵

Mládež 15 – 30. 1997

Graf 2 - Počet hodin věnovaný týdně aktivitám

Mládež 15 – 30. 2012

¹⁵ Graf. SAK, Petr. Proměny české mládeže. 1. vydání. Praha: Vydalo nakladatelství Petrklíč. 2000. 291 s. ISBN 80-7229-042-8. s. 167.

Je jasné, že na první pohled můžeme vyhodnotit, který z grafů je aktuální, a který je z minulých let. Největší změnou je zde využívání internetu. Evidentní je, že v letech 1997 bylo síťové připojení ve společnosti velmi omezené a využívala ho jen určitá skupina lidí. Situace dnes se nám však úplně obrátila a nyní můžeme hovořit právě o menšině lidí, kteří internetové připojení nevyužívají. Co se týče samotného využívání počítače, nenastaly žádné výrazné změny.

Velkým překvapením je zde sledování televize. Počet hodin strávený před obrazovkami se zkrátil více jak o polovinu času a můžeme to tedy odůvodnit tím, že televize byla z velké části nahrazena internetovým připojením. Velký rozdíl také můžeme vidět v poslechu rozhlasu. V roce 1997 získal rozhlas druhé místo mezi ostatními konkurenčními aktivitami, co se týče současnosti, klesl až na čtvrté místo. Asi není překvapením, že i celková četba klesla u mladých lidí dnešní doby. Výraznější pokles je u četby knih a četby deníků. Jinak celkově lze zhodnotit, že úbytek čtenářů není zas tak masový.

Tabulka 1 - Objem času věnovaný týdně aktivitám ve vzdělanostních skupinách (hodiny)¹⁶				
1997				
	ZÁKLADNÍ	BEZ MAT.	SŠ	VŠ
Poslech rozhlasu	13,03	16,85	17,30	11,40
Sledování televize	18,51	18,93	14,95	12,90
Četba deníků	2,66	3,61	4,08	4,39
Četba časopisů	3,33	4,10	4,05	2,49
Četba odborných časopisů	1,11	1,59	2,31	2,81
Četba beletrie	3,70	2,36	5,60	4,91
Četba odborné literatury	2,48	1,21	4,05	4,73
Internet	0,60	0,20	1,63	1,79
Činnosti s počítačem (bez internetu)	5,15	4,86	12,71	15,94

¹⁶ Tabulka. SAK, Petr. Proměny české mládeže. 1. vydání. Praha: Vydalo nakladatelství Petrklíč. 2000. 291 s. ISBN 80-7229-042-8. s. 171.

Tabulka 2 - Objem času věnovaný týdně aktivitám ve vzdělanostních skupinách (hodiny)

2012

	ZÁKLADNÍ	SŠ	VŠ
Poslech rozhlasu	3,5	6,86	6,15
Sledování televize	7,47	8,59	10,13
Četba deníků	0,93	2,02	1,07
Četba časopisů	1,3	1,50	1,54
Četba odborných časopisů	0,6	1,50	1,2
Četba beletrie	2	2,91	3
Četba odborné literatury	2,7	2,20	4,51
Internet	20,33	23,92	21,67
Činnosti s počítačem (bez internetu)	8,93	11,15	20,11

Z vyobrazených tabulek můžeme posoudit, jak se liší čas věnovaný jednotlivým aktivitám u lidí s různým vzděláním. U poslechu rozhlasu je zde rozdíl v tom, že v roce 1997 se počet hodin u jednotlivých skupin tolik nelišil, u lidí se základním vzděláním byl dokonce nejvyšší a u vysokoškoláků nejnižší. V současnosti se nám to opět otočilo s tím, že respondenti se základním vzděláním poslouchají rozhlas o polovinu méně, než vysokoškoláci a středoškoláci. To samé můžeme tvrdit i u sledování televize, kdy vysokoškoláci dříve trávili kratší čas u televizních obrazovek, než lidé se základním vzděláním.

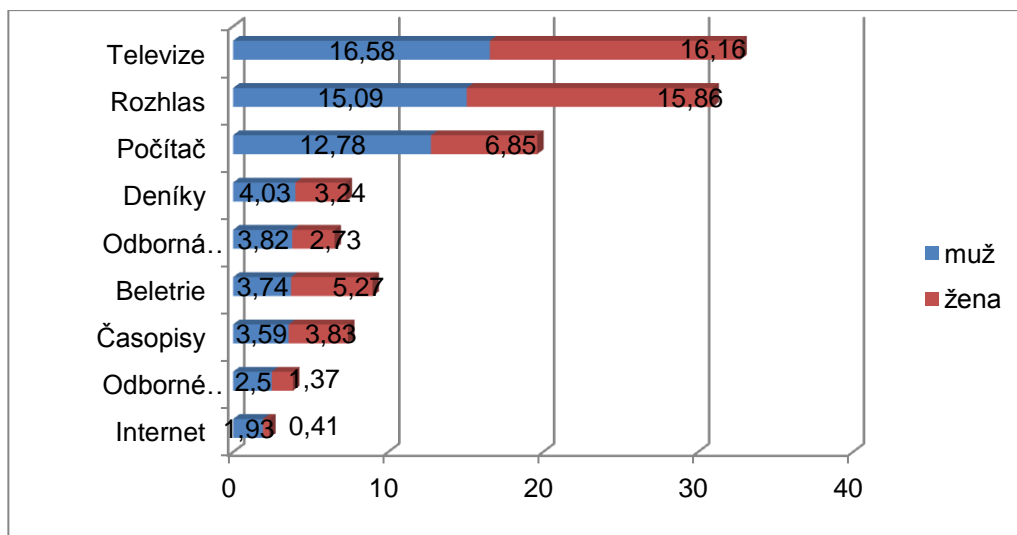
U využívání internetu se nám prokazuje, že k němu měli dříve přístup spíše středoškoláci a vysokoškoláci a tím získali první pozici v tabulce. Dnes je počet téměř vyrovnaný. Když se podíváme na využívání samotného počítače, vysokoškolští lidé zaujmají v obou dobách první příčku a lidé se základním vzděláním příčku poslední.

Co se týče četby odborné literatury, je zde patrný rozdíl. V minulosti zde byl počet hodin u středoškoláků a vysokoškoláků značně větší

než u lidí bez vzdělání. Dnešní doba ukazuje, že i lidé se základním vzděláním věnují čas odborné literatuře a dokonce ve větší míře než studenti středních škol.

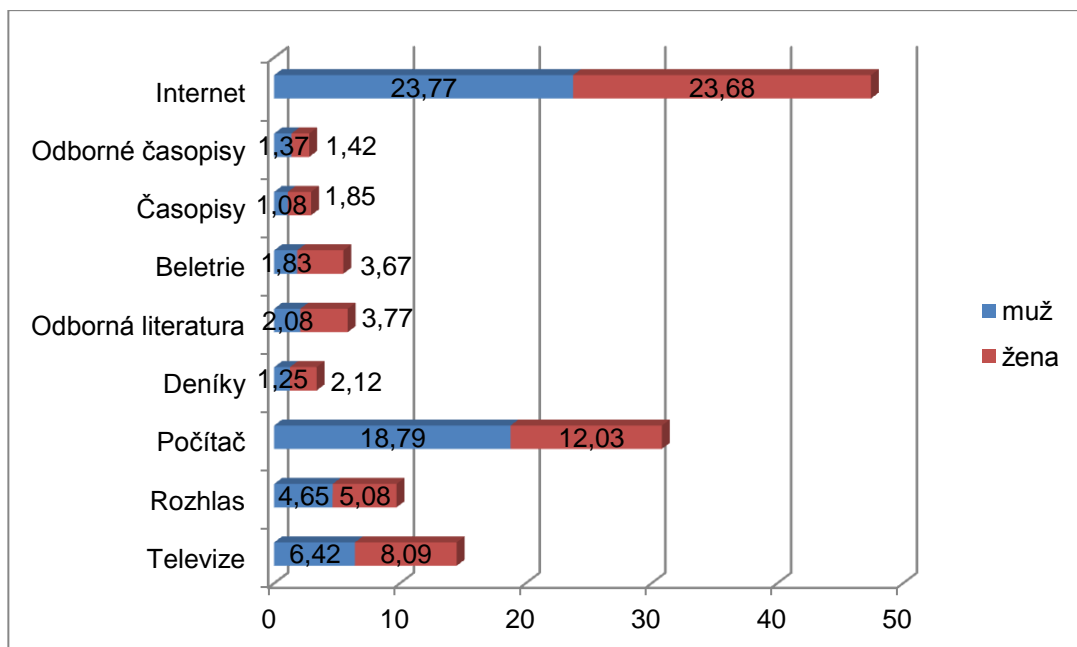
Graf 3 - Objem času věnovaného aktivitám¹⁷

Muži a ženy ve věku 15 – 30 let. 1997

Graf 4 - Objem času věnovaného aktivitám

Muži a ženy ve věku 15 – 30 let. 2012

¹⁷ Graf. SAK, Petr. Proměny české mládeže. 1. vydání. Praha: Vydalo nakladatelství Petrklíč. 2000. 291 s. ISBN 80-7229-042-8. s. 173.

Následující grafy nám znázorňují, zdali muži tráví u vybraných aktivit více nebo méně času než ženy. Velmi jasně zde můžeme vidět, že v roce 1997 byl čas trávený u televize skoro úplně stejný, co se týče mužského i ženského pohlaví. To samé platí i pro dobu dnešní s tím rozdílem, že stejný čas tráví obě pohlaví u internetu. Je asi náhodou, že tyto obě činnosti byly na první příčce v počtu věnovaných hodin a zároveň jsou obě zařazeny do pozice, kdy je rozdíl mezi muži a ženami velmi podobný, téměř stejný. Pokud budeme porovnávat z pohledu doby, tenkrát se o internet zajímali mnohem více muži a o televizi mají v současnosti větší zájem ženy.

U počtu trávených hodin u samotného počítače zde nedošlo k zásadní změně, stále jsou to muži, co mu věnují více času. Může to být například tím, že muži byli a neustále jsou častěji ve vedoucích pozicích, a jsou neustále s počítačem v kontaktu.

Pokud se podíváme na kolonky, kde máme činnosti spojené s četbou (odborné časopisy, časopisy, beletrie, odborná literatura, deníky), zjistíme, že dnešní ženy tráví u čtení všeho druhu více času než muži. V minulosti četli více muži, pouze časopisům a beletriím se věnovaly o něco intenzivněji ženy. Rozhlasu věnovali v minulosti i současnosti obě pohlaví skoro stejný čas.

5.3.2 Televizní vysílání

Tabulka 3 - Očekávání – motivace sledování televizního vysílání¹⁸		
1996		
DRUH MOTIVACE	Věková kategorie	
	15-18	19-23
1. Informace o dění ve světě	4,29	4,26
2. Informace o dění v ČR	4,17	4,21
3. Pobavit se	4,63	4,13
4. Poznávat jiné lidi, osobnosti, odborníky	3,67	3,87

¹⁸ Tabulka. SAK, Petr. Proměny české mládeže. 1. vydání. Praha: Vydalo nakladatelství Petrklíč. 2000. 291 s. ISBN 80-7229-042-8. s. 176.

5. Poznat názory druhých lidí	3,83	3,64
6. Vzdělávání	3,75	3,56
7. Odreagovat se	4,08	3,49
8. Seznamovat se s poznatky vědy	3,58	3,41
9. Odpočinout si	4,04	3,36
10. Vzrušení, napětí, dobrodružství, strach	3,71	3,33
11. Probíhající události (reportáže, přenos)	3,83	3,26
12. Prožívat lásku a přátelství	3,25	3,15
13. Umělecký zážitek	3,25	3,03
14. Zapnu televizi jen tak ze zvyku	2,00	2,10
15. Zabít čas	2,21	2,08
16. Prožít, co mi chybí v životě	2,13	1,85
17. Vyhrát pomocí televize peníze	1,87	1,75
18. Televize jako kulisa	1,63	1,69

Tabulka 4 - Očekávání – motivace sledování televizního vysílání	
2012	
DRUH MOTIVACE	15 – 30 let
1. Odreagovat se	3,66
2. Odpočinout si	3,56
3. Informace o dění ve světě	3,54
4. Informace o dění v ČR	3,48
5. Pobavit se	3,43
6. Vzdělávání	2,99
7. Umělecký zážitek	2,79
8. Vzrušení, napětí, dobrodružství, strach	2,78
9. Seznamovat se s poznatky vědy	2,68
10. Televize jako kulisa	2,61
11. Poznat názory druhých lidí	2,55
12. Poznávat jiné lidi, osobnosti, odborníky	2,40

13. Zabít čas	2,33
14. Prožívat lásku a přátelství	2,25
15. Zapnu televizi jen tak ze zvyku	2,24
16. Probíhající události (reportáže, přenos)	2,10
17. Prožít, co mi chybí v životě	1,97
18. Vyhrát pomocí televize peníze	1,57

Dalším mým úkolem bylo zjistit, co mladí lidé této doby očekávají od televizního vysílání, a co je ke sledování nejvíce motivuje. K jednotlivým položkám se měli vyjádřit pomocí pětistupňové škály, přičemž stupeň 5 znamenal nejsilnější motivaci a stupeň 1 nejslabší motivaci.

Jednoznačný rozdíl mezi dobou současnou a minulou je jasný. V tabulce z roku 1997 obsazují první dvě příčky informace o světě a dění v ČR. Dřívější divák používal televizi hlavně jako zdroj informací. Když se podíváme do současnosti, máme zde opět úplně pravý opak. Dnešní diváci ve věkové kategorii 15 – 30 let zapínají televizi hlavně za záměrem odpočinout si a odreagovat se.

Obě tabulky nám ukazují, že zájem o prožití skrz televizi co člověku chybí, nebo vyhrát pomocí televizoru peníze byl a je mizivý. Tyto položky se řadí do posledních kolonek tabulky.

Ze zajímavosti se můžeme podívat na starší tabulku a zjistíme, že mladí lidé používali televizi jako kulisu až na posledním místě. V současné tabulce máme tuto položku na místě desátém. Z toho můžeme usoudit, že tenkrát nebylo zvykem, že když člověk přišel domů, automaticky si zapnul televizi, a šel dělat úplně jinou činnost.

Jedinou shodnou položkou je vzdělávání, které je neustále na šestém místě.

Tabulka 5 - Oblíbenost televizních pořadů¹⁹		
Mládež 15 – 30 let. 1997		
Pořadí	Žánr	Index
1	Filmy celkem	4,14
2	České filmy	4,09
3	Populárně vědecké: přírodopisné, cestopisné	3,80
4	Populární hudba	3,67
5	Zpravodajství	3,66
6	Zábavné pořady	3,66
7	Evropské filmy (bez českých)	3,5
8	Americké filmy	3,45
9	Publicistické pořady	3,34
10	České seriály	3,29
11	Sportovní	3,22
12	Vzdělávací pořady	3,16
13	Soutěže	3,15
14	Umělecké filmy	2,97
15	Akční filmy	2,94
16	Erotické pořady	2,93
17	Televizní hry, televizní inscenace	2,81
18	Zahraniční (americké) seriály	2,76
19	Magazínové pořady (např. receptář)	2,54
20	Výuka jazyků	2,35
21	Vážná hudba	2,24
22	Náboženské pořady	1,74

¹⁹ Tabulka. SAK, Petr. Proměny české mládeže. 1. vydání. Praha: Vydalo nakladatelství Petrklíč. 2000. 291 s. ISBN 80-7229-042-8. s. 178.

Tabulka 6 - Oblíbenost televizních pořadů		
Mládež 15 – 30 let. 2012		
Pořadí	Žánr	Index
1	Filmy celkem	4,11
2	Americké filmy	3,60
3	Zahraniční (americké) seriály	3,46
4	České filmy	3,42
5	Zpravodajství	3,39
6	Evropské filmy (bez českých)	3,34
7	Populárně vědecké: přírodopisné, cestopisné	3,08
8	Zábavné pořady	2,98
9	Akční filmy	2,90
10	Populární hudba	2,88
11	Vzdělávací pořady	2,79
12	Umělecké filmy	2,60
13	Publicistické pořady	2,52
14	České seriály	2,46
14	Soutěže	2,46
15	Sportovní	2,22
16	Televizní hry, televizní inscenace	2,20
17	Erotické pořady	1,93
18	Magazínové pořady (např. receptář)	1,89
19	Výuka jazyků	1,86
20	Vážná hudba	1,69
21	Náboženské pořady	1,34

U výše zobrazených tabulek můžeme vidět, co věková skupina 15 – 30 let nejráději sleduje. Respondentům jsem položila otázku, jak oblíbené mají televizní pořady, přičemž odpovídali dle škály hodnot: 1 – rozhodně neoblíbené, 2 – spíše neoblíbené, 3 – ani oblíbené, ani neoblíbené, 4 – spíše

oblíbené, 5 – rozhodně oblíbené. Obě tabulky ukazují, že na prvním místě je celkové sledování filmů. Během doby se tedy nic nezměnilo, diváky nejčastěji motivuje k zapnutí obrazovky nějaký pěkný film. Na druhém místě jsou v roce 1997 české filmy. V současnosti druhou příčku obsazují filmy americké. Doc. PhDr. Petr Sak uvádí, že v roce 1997 byly české filmy oblíbenější z důvodu ústupu dřívějšího trendu amerického filmu, kdy se ho čeští diváci již dosytnosti nabažili. V současnosti můžeme sledovat, že se mladí lidé k americkým filmům opět vrací. Velkým propadákem v minulých letech je také sledování amerických seriálů, kdy obsazují až osmnáctou pozici, zatím co v dnešní době jsou na místě třetím.

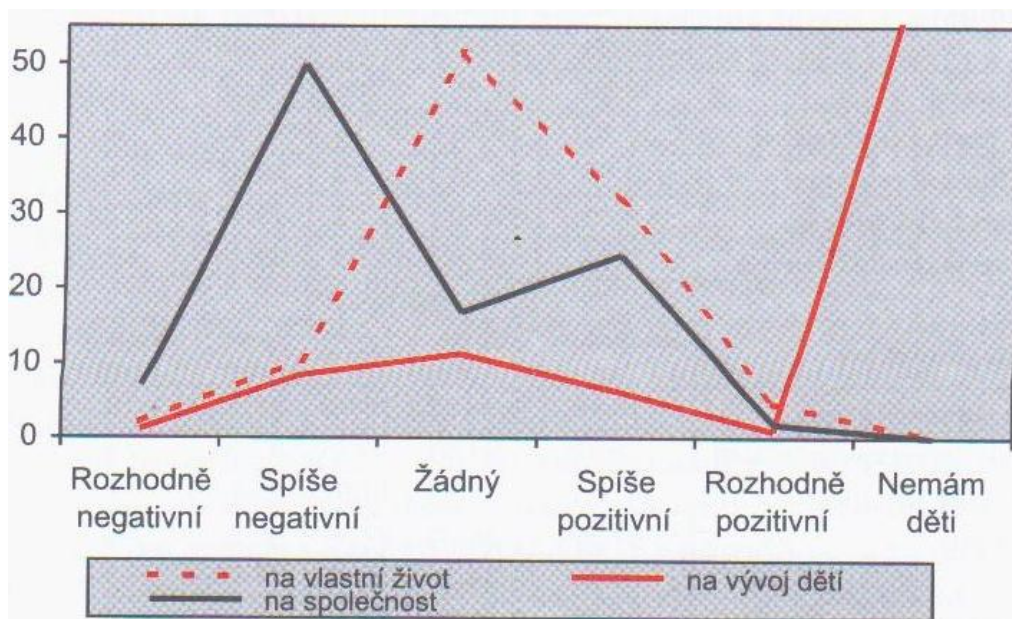
Jak už jsme zjistili v předchozích tabulkách, poslech hudby celkově klesl. Jinak tomu není ani zde, kdy v roce 1997 byl poslech populární hudby skrze televizní obrazovky na pozici čtvrté, dnes až desáté.

Pokud se podíváme dále na tabulky, můžeme vidět, že u některých položek se pořadí nezměnilo. V první řadě zde máme zpravodajství. V obou dobách obsazuje pátou pozici. Průměr činí v minulosti 3,66 a nyní 3,39. Podle hodnot to znamená, že zpravodajství spadá zhruba na střed stupnice a převažuje spíše k oblíbeným pořadům. Z toho tedy můžeme usoudit, že celkový zájem o dění u nás a ve světě byl kdysi i dnes pro mladé lidi velmi důležitý.

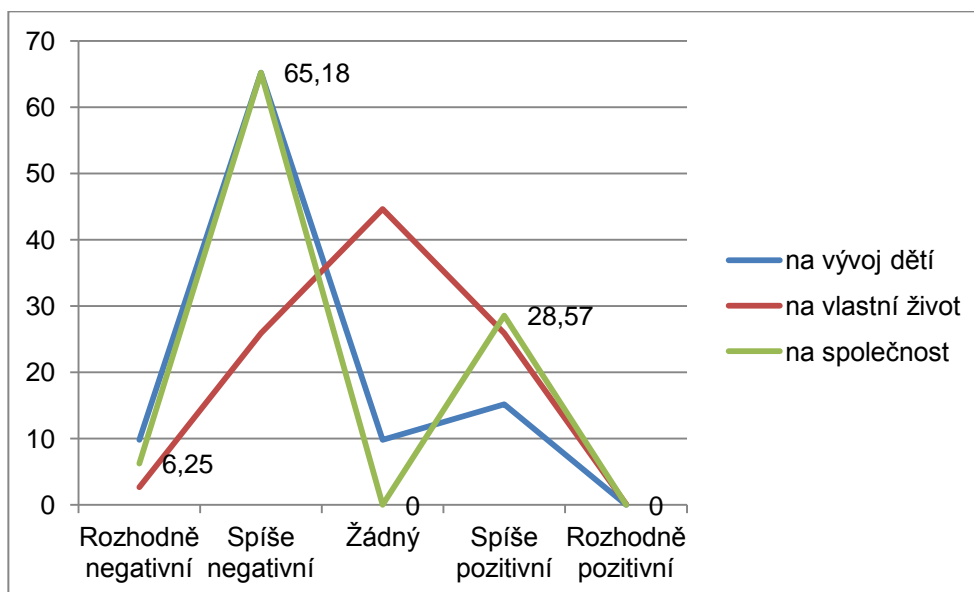
K nejméně oblíbeným televizním pořadům se v tabulkách řadí pro obě doby v posledních třech kolonkách výuka jazyků, vážná hudba a náboženské pořady. V současné době jsou tyto pořady ještě o něco málo více neoblíbené než dříve. I když se v dnešní době mění pohled na náboženské vyznání a zajímá se o něj jistě mnohem větší procento mladých lidí než dříve, je zjevné, že pomocí obrazovky toto téma nevyhledávají. Vážnou hudbu můžeme pravděpodobně přiřadit spíše ke starší generaci, proto jí také najdeme na předposledním místě. Nezájem o výuku jazyků může být dán tím, že mladí lidé obou dob měli a mají lepší možnosti k jejich studování.

Graf 5 - Hodnocení vlivu televize²⁰

2001, věková skupina 15 – 30 let

Graf 6 - Hodnocení vlivu televize

2012, věková skupina 15 – 30 let

Na obou grafech můžeme úplně stejně shledat poznatek, že lidé si uvědomují nebezpečnost televizního vysílání, které má vliv na děti a na společnost. Pokud však hodnotí sami sebe, vidí se jako neohrožení. Většina

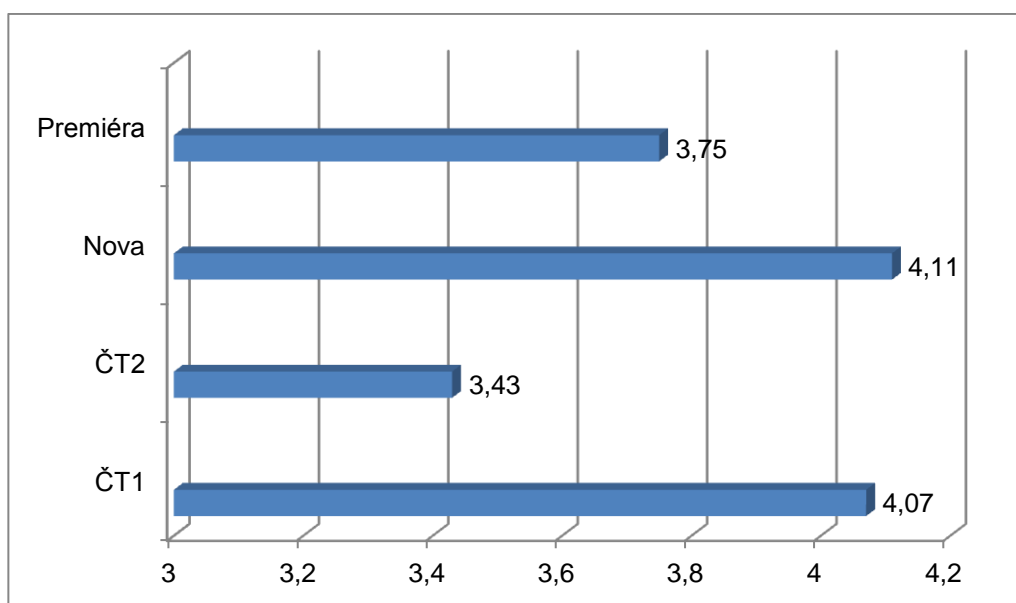
²⁰ Graf. SAK, Petr; SAKOVÁ, Karolína. Mládež na křižovatce. 1. vydání. Praha: Vydalo nakladatelství Svoboda servis, spol. s. r. o. 2004. 240 s. ISBN 80-86320-33-2. s. 110.

respondentů uvedla, že na jejich vlastní život nemá televize vůbec žádný vliv. Dalším poznatkem také je, že se jednalo v minulosti i současnosti o velmi podobný procentuální počet.

Rozhodně pozitivní dopad pro všechny cílové kategorie nezaškrtl v minulosti ani současnosti žádný respondent. Pro rozhodně negativní dopad se také rozhodla menšina tazajících. Nejčastěji volili variantu, že dopad má spíše negativní s rozdílem toho, jak už jsem uvedla, že u sebe ve většině zadali, že na jejich život nemá vliv žádný. Pokud tedy vidí mladí lidé, že negativní vliv na společnost je celkem velký, ale zároveň uvádějí, že jich samotných se to netýká, potom nám tedy chybí uváděné ohrožení.

Graf 7 - Index sledovanosti jednotlivých televizních stanic²¹

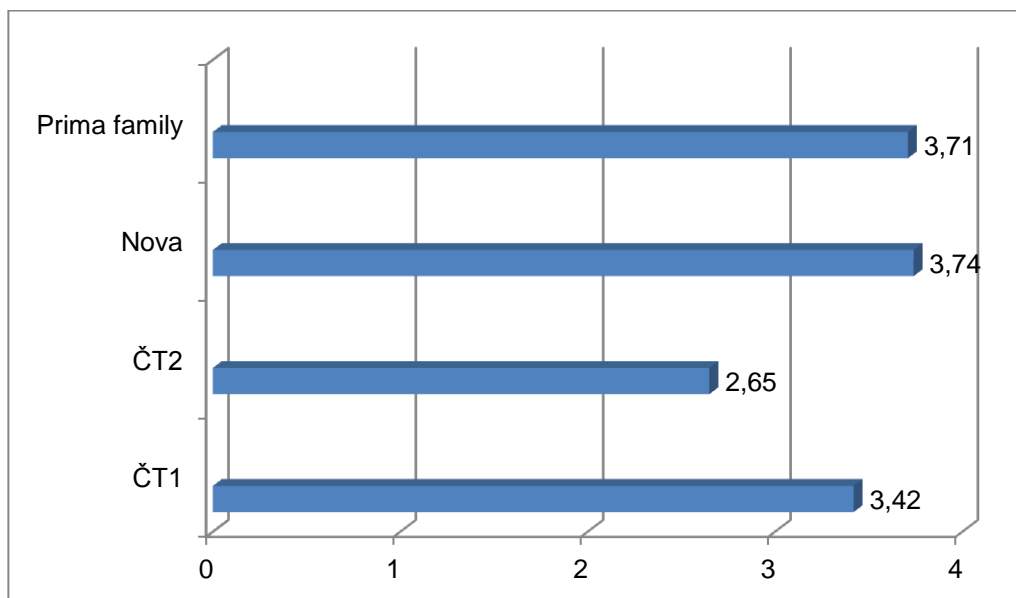
2002, věková skupina 15 – 30 let

²¹ Graf. SAK, Petr; SAKOVÁ, Karolína. Mládež na křižovatce. 1. vydání. Praha: Vydalo nakladatelství Svoboda servis, spol. s. r. o. 2004. 240 s. ISBN 80-86320-33-2. s. 95.

Graf 8 - Index sledovanosti jednotlivých televizních stanic

2012, věková skupina 15 – 30 let

Další moje otázka byla, jak často sledují jednotlivé televizní stanice. Následující stupeň škály byl: 1 – nikdy, 2 – výjimečně, 3 – občas (alespoň 1x měsíčně), 4 – často (alespoň 1x týdně), 5 – pravidelně (denně, či téměř denně).

Je známo, že i jednotlivé televizní stanice mají různý obsah negativních jevů. Podle výzkumu z minulých let bylo zjištěno, že existují dvě rozdílně extrémní stanice. Jedná se o ČT 2, která obsahuje podle odborníků nejnižší výskyt negativních prvků. Na druhé straně televize Nova byla hodnocena jako jejich nejvyšší nositel. Nova totiž nejčastěji obsahuje násilí, sex a nahé lidské tělo. Toto znázorňování pak může negativně působit na psychický, morální a sociální vývoj jedince.

Pokud se podíváme na starší tabulku, uvidíme, že právě obě televizní stanice, které byly výše zmíněny, patří k nejsledovanějším. Televize Nova sice zvítězila, ale v těsné blízkosti je za ní ČT 2. Potom následuje dříve nazývaná prima, a poslední místo obsazuje ČT 1. V tabulce současné doby vidíme poněkud horší výsledky. Nejsledovanější stanicí je zde opět televize Nova. S radostí bychom mohli tvrdit, že průměrné číslo je menší než v roce 2002. Nesmíme však opomenout na to, že se celkově zkrátila doba strávená u

televizních obrazovek. V těsné blízkosti je za ní nová Prima family, a o menší skok se po ní řadí ČT 1. Poslední místo obsazuje nejvíce chválená a doporučovaná ČT 2, která podle výsledků vypovídá, že je v současné době sledovaná pouze výjimečně, nebo nikdy.

Podle předchozích výsledků viz. (Tab. Očekávání – motivace sledování televizního vysílání) můžeme vydedukovat, že vysoký pokles sledování kvalitní televizní stanice ČT 2 je dán tím, že lidé si chodí k televizi spíše odpočinout a odreagovat se.

Tabulka 7 - Index sledovanosti jednotlivých televizních stanic²²

Podle nejvyššího dosaženého vzdělání – 2002,
Věková skupina 15 – 30 let

	ZŠ	Vyučen	SŠ	VŠ
ČT1	3,88	3,83	4,23	4,30
ČT2	3,18	3,19	3,69	3,58
Nova	4,61	4,24	3,90	3,68
Prima	4,03	3,79	3,63	3,58

Tabulka 8 - Index sledovanosti jednotlivých televizních stanic

Podle nejvyššího dosaženého vzdělání – 2012,
Věková skupina 15 – 30 let

	ZŠ	SŠ	VŠ
ČT1	3,47	3,43	3,43
ČT2	2,40	2,77	2,62
Nova	2,93	3,80	3,57
Prima family	4,00	3,78	3,48

Ve sledování jednotlivých televizních stanic jsou také různé rozdíly podle nejvyššího dosaženého vzdělání. U starší tabulky je jasně zřetelné, že lidé s nejvyšším vzděláním upřednostňovali více televizní stanici ČT 1. Velmi podobně jsou na tom i jedinci se středoškolským vzděláním. Když se podíváme

²² Graf. SAK, Petr; SAKOVÁ, Karolína. Mládež na křižovatce. 1. vydání. Praha: Vydalo nakladatelství Svoboda servis, spol. s. r. o. 2004. 240 s. ISBN 80-86320-33-2. s. 97.

na vyučené, nebo se základním vzděláním, ti dávali přednost především televizi Nova a Prima. Celkově můžeme říci, že sledovanost stanic je rozdílná mezi lidmi se základním vzděláním a vyučenými, a mezi lidmi se středním a vysokoškolským vzděláním.

Na nové tabulce shledáváme poněkud jiné výsledky. Z důvodů získání malého počtu vyučených respondentů nám tato kolonka chybí. Můžeme zde ale vidět, jak se situace změnila. Výrazný rozdíl zde máme ve sledování zmiňované negativně působící Novy. V minulých letech byla nejvíce sledována televize Nova u respondentů se základním vzděláním, nebo u vyučených. V současné době ji však mnohem více sledují středoškoláci a lidé s vysokoškolským vzděláním. Proč k takové změně došlo lze jen těžko odhadnout. Můžeme to opět odůvodnit tím, že v současnosti se televize stává pouze zdrojem odpočinku a odreagování.

Výsledky sledovanosti ČT 1 jsou velmi shodné ve všech vzdělanostních kategoriích, u středoškoláků a vysokoškoláků jsou dokonce úplně stejné. ČT 2 sledují o něco méně lidé se základním vzděláním, naopak nejčastěji je sledována u středoškoláků. Ani u televizní stanice Prima family neshledáme výrazný rozdíl.

5.3.3 Četba knih

Tabulka 9 - Počet přečtených knih za měsíc – 2001²³			
Věkové skupiny	15 - 18	19 - 23	24 – 30
Počet knih (průměr)	0,96	0,95	0,83

Tabulka 10 - Počet přečtených knih za měsíc – 2012			
Věkové skupiny	15 - 18	19 - 23	24 – 30
Počet knih (průměr)	1,92	1,75	2,19

²³ Graf. SAK, Petr; SAKOVÁ, Karolína. Mládež na křižovatce. 1. vydání. Praha: Vydalo nakladatelství Svoboda servis, spol. s. r. o. 2004. 240 s. ISBN 80-86320-33-2. s. 114.

Tabulka 11 – Počet přečtených knih za rok - 2012**8,53 knih**

Pokles četby knih je známý. Často bývá tvrzeno, že čím mladší generace je, tím méně čte. Jak se tedy změnila situace po jedenácti letech? Zobrazené tabulky nám ukazují velmi pozitivní a překvapivé výsledky. Četba knih od roku 2001 vzrostla. Počet přečtených knih se průměrně dvojnásobně zvýšil. V roce 2001 četla nejméně věková kategorie 24 – 30 let. V současnosti čte nejvíce. Velkým plusem také je, že nejmladší věková skupina 15 – 18 let čte dokonce o něco více než věková skupina starší. Dnešní celkový počet přečtených knih pro všechny věkové kategorie za rok činí 8,53 knih.

Tabulka 12 - Žánr přečtených knih,²⁴

věková skupina 15 – 30, 1992, 2001(v %)

	1992	2001
Beletrie	17,9	33,6
Sci-fi, dobrodružná	8,0	2,2
Odborná literatura	7,0	8,0
Detektivka, horor	10,9	3,3
Literatura pro ženy	10,2	2,9
Literatura faktu	4,1	0,5
Humor a satira	4,9	3,3
Náboženská, duchovní, filozofická	1,0	6,0
Poezie	1,1	0,7
Dětská literatura	0,6	2,9
Memoáry	3,2	3,3
Jiné nebo neuvedl	31,2	33,7

²⁴ Graf. SAK, Petr; SAKOVÁ, Karolína. Mládež na křižovatce. 1. vydání. Praha: Vydalo nakladatelství Svoboda servis, spol. s. r. o. 2004. 240 s. ISBN 80-86320-33-2. s. 121.

Tabulka 13 - Žánr přečtených knih, věková skupina 15 – 30, 2012 (v %)	
Beletrie	22,32
Sci-fi, dobrodružná	19,64
Odborná literatura	17,86
Detektivka, horor	15,18
Literatura pro ženy	9,82
Literatura faktu	3,57
Humor a satira	2,68
Náboženská, duchovní, filozofická	2,68
Poezie	0,89
Jiné nebo neuvedl	5,36

Četba knih za posledních několik let lehce stoupla. Došlo také k změně žánru přečtených knih? Nyní zde máme možnost porovnat výsledky ze tří období. V každém jednotlivém roce se nejvíce četla beletrie. Jinak tomu není ani dnes. Nejméně byla čtená v roce 1992, pak došlo k výraznému vzestupu a nyní zas o něco klesla. Jako druhý nejoblíbenější žánr dnešní doby je sci-fi a literatura dobrodružná. V procentuálním počtu je velmi v těsné blízkosti za beletrii. Když se však podíváme do minulosti, tento žánr byl čten o značné množství méně. Další zajímavostí je oblíbenost hororů a detektivek. V roce 1992 měly tyto žánry celkem příznivé procento čtenářů. O devět let později byl tento žánr čten jen ojediněle. Dnes opět narostl a stal nejčtenějším mezi jednotlivými dobami. Podobně na tom je literatura pro ženy. Velký pokles nastal v roce 2001. Když srovnáme rok 1992 a současnost, neshledáme skoro vůbec žádnou změnu.

Velkou zajímavostí je odborná literatura. V minulých letech měla mnohem menší počet čtenářů. Dnes vzrostla více než o polovinu. Dá se usoudit, že je to velkým nárůstem vysokoškolských studentů, kterých v minulých letech tolik nebylo. V dalších žánrech nedochází k výrazným změnám. Můžeme pouze poznamenat, že zdali se podíváme na většinu žánrů, zjistíme, že v roce 2001 byly většinou v poklesu. Vymyká se tomu pouze

beletrie, náboženská, duchovní a filozofická literatura. Tyto žánry v roce 2001 prudce stouply.

5.3.4 Využívání internetu

Tabulka 14 - Využívání internetu v %²⁵						
Věková skupina 15 – 30, 2002						
	Nevyužívá internet	Nevyužívá službu	Méně než 1x měsíčně	Méně než 1x týdně	Alespoň 1x týdně	Každý den
E-mail	36,02	2,27	2,27	9,32	21,91	28,21
Periodika	38,54	23,68	12,09	10,08	10,33	5,29
Časopis	38,54	28,97	11,84	12,34	6,55	1,76
Praktické informace	37,03	4,79	9,57	23,43	21,41	3,78
Nakupování	38,79	43,83	10,83	4,28	1,26	1,01
Bankovní služby	38,79	51,39	2,52	2,02	4,28	1,01
Chatování, auditoria	39,04	28,46	9,82	8,82	9,32	4,53
SMS zprávy	37,28	5,54	4,53	12,59	22,92	17,13
Stahování softwaru	38,54	31,99	10,08	8,56	7,81	3,02
Stahování hudby	38,29	34,76	11,34	7,30	6,05	2,27
Telefonování	38,54	56,42	2,02	1,01	1,26	0,76
Inzerce	38,54	43,32	11,08	4,28	1,51	1,26
Surfování	37,03	13,85	13,10	14,61	15,87	5,54
Služební informace	38,54	28,98	6,05	8,82	10,58	7,05
Servery	38,29	24,69	10,33	11,08	10,58	5,04

²⁵ Graf. SAK, Petr; SAKOVÁ, Karolína. Mládež na křižovatce. 1. vydání. Praha: Vydalo nakladatelství Svoboda servis, spol. s. r. o. 2004. 240 s. ISBN 80-86320-33-2. s. 137.

Tabulka 15 - Využívání internetu v %

Věková skupina 15 – 30, 2012

	Nevyužívá internet	Nevyužívá službu	Méně než 1x měsíčně	Méně než 1x týdně	Alespoň 1x týdně	Každý den
E-mail	0,89	2,68	0,00	3,59	8,04	84,82
Periodika	4,47	13,39	9,82	22,32	26,79	23,21
Časopis	9,82	15,18	19,64	33,04	12,5	9,82
Praktické informace	0,89	0,00	3,57	20,54	41,96	33,04
Nakupování	3,57	15,00	37,5	27,86	13,39	2,68
Bankovní služby	12,5	21,42	11,61	30,36	21,43	2,68
Chatování, auditoria	13,39	14,29	9,82	16,96	20,54	25,00
SMS zprávy	19,64	33,93	15,18	9,83	10,71	10,71
Stahování softwaru	8,04	17,86	24,11	27,68	16,07	6,24
Stahování hudby	3,58	9,82	15,18	25,89	32,14	13,39
Telefonování	19,64	37,5	22,32	12,5	3,58	4,46
Inzerce	23,22	50,89	18,75	5,36	0,00	1,78
Surfování	3,57	7,14	8,04	18,75	25,00	37,5
Služební, studijní informace	0,00	2,68	2,68	10,71	32,14	51,79
Facebook	6,25	5,36	0,89	4,46	12,5	70,54

Mladá generace tráví ze všech aktivit nejvíce času u počítače a internetu. Věnujme se nyní otázce, k čemu internet nejčastěji používají. Na první pohled můžeme vidět, že každodenní využívání jednotlivých aktivit vysoce procentuálně vzrostlo oproti roku 2002. Tenkrát byl nejčastěji využíván e-mail, který každý den používalo 28,21% dotazovaných. Používání elektronické pošty nyní stoupl až na 84,82%. E-mail bychom mohli zařadit za nejčastěji používaný pro obě doby, kdyby nenastal takzvaný „facebookový“ zlom. Je to právě facebook, který ve značné míře konkuruje e-mailu. Facebook je společenský webový systém, který slouží hlavně k vytváření sociálních sítí, komunikaci mezi vzájemnými uživateli, sdílení mediálních dat, zábavě a udržování vzájemných vztahů. U nás začínal být používán asi od roku 2007 a jeho masové používání je zjevné ve výsledcích. Pro mladou generaci má obrovskou váhu a důležitost. Na této sociální síti nemá svůj profil založeno

pouhých 11,61% dotazovaných. Třetím nejčastějším důvodem zapnutí internetu je hledání služebních nebo studijních informací. Dříve tento zájem byl spíše v pozadí. Stejně tomu tak je u praktických informací, které dnes zastupují vysoké procento. Dříve bylo spíše mizivé. I stahování hudby a softwaru se zvýšilo. Jak jsem již uvedla na začátku, doba trávená u počítačů a internetových sítí se neustále zvyšuje, a proto není překvapením, že jednotlivé činnosti procentuálně rostou. Výjimkou je zde posílání SMS zpráv. Tato jediná aktivita klesla oproti roku 2002.

Tabulka 16 – místo využívání internetu ²⁶

Věková skupina 15 – 30, 2002

	Nevyužívá internet	Vůbec ne	Méně než 1x měsíčně	Méně než 1x týdně	Alespoň 1x týdně	Každý den
V zaměstnání	38,54	32,72	0,50	2,02	8,06	18,14
Doma	39,04	26,70	1,51	5,54	15,87	11,34
Ve škole	39,80	34,76	3,53	5,04	10,83	6,05
V internetové kavárně	39,55	39,55	11,84	4,53	4,03	0,50
U kamaráda	40,05	31,74	13,60	9,07	5,04	0,50
V zařiz. pro volný čas	39,80	52,14	2,27	2,77	2,27	0,76
Jinde	54,46	41,81	1,26	0,00	1,26	0,01

Tabulka 17 – místo využívání internetu

Věková skupina 15 – 30, 2012

	Nevyužívá internet	Vůbec ne	Méně než 1x měsíčně	Méně než 1x týdně	Alespoň 1x týdně	Každý den
V zaměstnání	42,86	15,17	5,36	5,36	8,93	22,32
Doma	0,00	1,78	0,00	2,68	8,04	87,5
Ve škole	16,07	6,25	11,61	11,61	37,5	16,96
V internetové kavárně	43,76	32,14	18,75	3,57	0,89	0,89
U kamaráda	33,04	27,68	26,79	8,03	4,46	0,00
V zařiz. pro volný čas	56,25	29,46	6,25	2,68	1,79	3,57

²⁶ Graf. SAK, Petr; SAKOVÁ, Karolína. Mládež na křižovatce. 1. vydání. Praha: Vydalo nakladatelství Svoboda servis, spol. s. r. o. 2004. 240 s. ISBN 80-86320-33-2. s. 139.

Kde mládež internet využívá a jak často? Opět zde můžeme vidět, že změny jsou nemalé. Největším rozdílem zde je využívání internetu z pohodlí domova. Každý den využívalo v roce 2002 internet pouze 11,34% mladých lidí. Dnes je to 87,5%. Vysoké procento může být dáno postupnou komputizací, nebo zvýšením závislosti na internetu. V současné době dokonce nevedl ani jeden respondent, že internet doma nevyužívá. Menším rozdílem zde máme využívání internetu v zaměstnání. Procento sice o pár čísel nabylo, ale ne o tolik. Lidé tedy skoro ve stejné míře využívali a využívají internet během své pracovní doby.

Další změna nastala ve školním prostředí. V roce 2002 bylo používání internetu skoro třikrát tak menší než dnes. Jedná se zjevně opět o postupné zařazování nových technologií do vzdělávacích institucí, kde příznivě napomáhají k výuce. Svou úlohu zde má jistě i zmiňovaný e-learning. Když se dále zaměříme na kolonku využívaného internetu u svého kamaráda, nezaznamenáme žádný větší rozdíl. Obě generace svého přítele nenavštěvují za účelem zapnutí internetových stránek každý den. Změnou však je, že méně než jednou měsíčně si na návštěvě otevře svůj prohlížeč 26,79% současných dotazovaných lidí. V roce 2002 pouhých 13,60%. Zásadní změny nenastaly ani u internetové kavárny.

O něco větší změnu můžeme zaznamenat v zařízeních pro volný čas. Od roku 2002 se zvýšilo používání internetu prostřednictvím volnočasových institucí. Znovu musíme zmínit danou komputizaci, která se strukturovaně dostává do všech oblastí. Dle mého názoru se i rozšířily i instituce pro volný čas a stávají se pro dnešní mládež populárnější než dříve. O tom by však musel být udělán průzkum jiný.

5.3.5 Shrnutí středoškolských úvah

Je velmi zajímavé, jak dnešní mládež uvažuje o moderním světě, který je plný nových technologických vymožeností. Když jsem však v počátku četla jejich práce, byla jsem trochu zklamaná. Ani jedna z nich neobsahovala popis, jak by si daný student bez veškeré elektroniky poradil. Většina spíše uváděla, jak moderní technologii používá každý den, a že si bez ní svůj život nedovede

představit. Někdo dokonce tvrdil, že nemá absolutně cenu se nad tak hloupou otázkou zamýšlet. Na druhou stranu mě ale velmi překvapilo, že valná většina se zmínila také o negativních rysech vznikajících používáním veškeré elektroniky. Zamýšleli se nad otázkou, kam touto cestou dál dojdeme, a zdali je toto opravdu v pořádku.

Každá jednotlivá úvaha byla velmi různorodá a pojatá svým originálním stylem. Bylo jasně vidět, jak kdo danou problematiku vidí. Například jedna dívka uváděla, že si svůj život bez elektroniky dovede představit jen opravdu těžko. Zároveň si však na novou technologii velmi postěžovala a to v případě, kdy uvedla, že chodí ven s kamarádkou, která při tom neustále telefonuje se svým přítelem. V tento okamžik by mobilní telefony ihned zrušila a konečně měla svou kamarádku na chvíli sama pro sebe.

V úvahách se nejvíce projevila závislost na mobilních telefonech. Řada studentů se zmínila o tom, že telefon nepustí vůbec z ruky. Spoustu lidí se dokonce se vyjádřilo stejnou větou: „Mobil je mou součástí, když ho nemám, jako by kus mého já chybělo“. Často svou silnou závislost hájili tím, že se s mobilem cítí mnohem bezpečněji a v případě nouze stačí vytočit telefonní číslo. Našla se však i menší skupina lidí, která uvedla, že si bez telefonu dokáže poradit jednou za rok, když odjíždí na tábory a jejich „miláčci“ se za pár dní vybijí.

Pokud celkově zhodnotím všechny práce, mohu konstatovat, že všechny vypracované úvahy se shodovaly v tom, že ani jeden student nepopsal, jak by si svůj život bez elektroniky představoval. U všech prací se objevovala spíše děsivá představa nad myšlenkou, že by najednou byli bez svého počítače, internetu, mobilního telefonu atd. Jak jsem se již zmínila, většina uvedla, že přehnané používání nových technologií má negativní vliv na celou společnost a na zdraví jedince. Dokonce přiznávali, že oni sami by měli trávit více času venku na čerstvém vzduchu, číst více knih a elektroniku alespoň trochu omezit. I když výsledky studentů zcela neodpovídaly mým představám a nedozvěděla jsem se z nich, jak by si svůj život bez veškeré elektroniky představovali, byla jsem velmi spokojená. Z výsledků je zcela patrné, že i student střední školy si

uvědomuje rizikové faktory spojené s používáním nové technologie a přemýšlí, jak se jich vyvarovat.

5.4 Vyhodnocení hypotéz

5.4.1 Počítač a internet

Můj odhad ohledně času tráveného na internetu nebyl zas tak vzdálený od skutečnosti. V přepočtu na týden jsem se spletla pouze o několik hodin. Moje dedukce, že internet bude vyplňovat nejvíce času mladých lidí, byla však zcela správná. V počtu trávených hodin u samostatného počítače jsem nebyla opět daleko. Celkový čas se pro obě doby nijak výrazně nezměnil.

5.4.2 Televize

Můj předpoklad ohledně sledování televize byl skoro přesný. Typovala jsem, že mladí lidé dnes tráví u televizních obrazovek až 40% méně. Počet se snížil více jak o polovinu času.

5.4.1 Četba knih

Pouze u četby knih jsem se celkem ve velké míře mýlila. Můj prvopočáteční předpoklad byl, že se celkový počet přečtených knih mnohem sníží. Když jsem ale zjistila, že v minulosti mladí lidé přečetli průměrně 0,95 knih za týden, usoudila jsem, že daná průměrná hodnota už nemůže jít níže. Předpokládala jsem tedy, že počet hodin bude podobný. Velkým překvapením pro mě bylo, že četba knih stoupla dokonce až o dvojnásobný počet.

Závěr

Bakalářská práce si kladla za cíl podat co nejpřesnější informace o nových technologiích dnešní doby. Zároveň měla čtenáře seznámit s novými pojmy používanými v této oblasti, které se postupně začleňují do běžné každodenní komunikace. Jejím úkolem také bylo zobrazit, jak dnešní mládež využívá veškerou elektroniku.

Na základě dotazníkového šetření bylo zjištěno, že od minulých roků došlo k výrazným a zásadním změnám. Díky postupné komputizaci společnosti dochází k masovému používání počítačů. Dnešní mladí lidé s nimi přicházejí do kontaktu většinou každý den a opomíjí další aktivity, které nám mnohdy přinášejí více pozitivních faktorů. Několik respondentů dokonce přiznalo, že dává přednost elektronickým komunikačním prostředkům před osobním kontaktem. Pokud shrneme celkové výsledky průzkumu, dopracujeme se k následujícím skutečnostem: Dnešní mladý člověk ve věkové kategorii 15 – 30 let tráví nejvíce času u počítače. Plně využívá internetové připojení a nejčastěji chodí na sociální síť facebook. V průměru se mladí lidé uchylují k počítačovým monitorům až na 35 hodin týdně, což dává 5 hodin denně. V roce 1992 tato doba činila 11 hodin týdně (1,57 hodin denně). Průměrný čas se tedy výrazně zvýšil. Opakem je televize. Dříve lidé trávili u televizních obrazovek v průměru až dvakrát tolik více času než dnes. Změnil se také důvod, proč si televizi zapínají. Zatím co v minulých letech televize sloužila hlavně k přenosu informací, dnes je využívána hlavně k odpočinku a odreagování. Dřívější a současný mladý člověk hodnotil vliv televizního vysílání celkem stejně. Oba výzkumy uvádějí, že televize má spíše negativní vliv, pokud jde o dopad na děti a celkovou společnost. Pokud však respondenti hodnotili sami sebe, tvrdili, že na ně nemá televize žádný vliv. Změny nastaly i u četby knih. Současná mládež tráví u knih o něco více času. V průměru přečte měsíčně až o jednu knihu více než v roce 2001, což je jistě pozitivní zprávou.

Závěrem můžeme konstatovat, že člověk dnešní doby je na elektroniku téměř odkázán. Postupem času může dojít k tomu, že lidstvo moderní doby, se nebude spoléhat samo na sebe, ale všechno přenechá takzvaným

„elektronickým mozkům“, které budou přemýšlet za ně. Předpoklady jsou různé, kam se tímto tempem dopracujeme, ukáže pouze čas. Tuto problematiku však nemusíme vidět pouze negativně. Jde jen o to, zvolit si správný způsob používání daných technologií. Čerpat z nich pouze pozitivní přínosy a nenechat se jimi zcela pohltit.

Právě z tohoto důvodu jsem si danou problematiku vybrala. Chtěla jsem svými výsledky poukázat na zvyšující se objem věnovaného času u počítačů a zobrazit závislost na elektronice. Během interpretování výsledků jsem narazila na různé podněty pro další zkoumání. Příkladem jsou rozdíly ve výsledcích mezi muži a ženami. Proč právě muži tráví u samostatného počítače mnohem více času než ženy? S celkovými výsledky jsem byla spokojená a věřím, že budou přínosem nejen pro mě samotnou.

Seznam použité literatury a pramenů

Monografie

- 1) SCHELLMANN, Bernhard; GAIDA, Petr; GLASER, Martin; KEGEL Thomas. *Média: základní pojmy, návrhy, výroba*. 1. vydání. Praha: Europa-Sobotáles cz. s.r.o., 2004. 482 s. ISBN 80-86706-06-0
- 2) KOPPLOVÁ, Barbara; BEDNAŘÍK, Petr; ČÁBELOVÁ, Lenka; MORAVEC, Václav; KRYŠPÍNOVÁ, Jitka; ŠÁDOVÁ, Eva. *Dějiny českých médií v datech*. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2003. 462 s. ISBN 80-246-0632-1.
- 3) RAMONET, Ignacio. *Tyranie médií*. 1. vydání. Praha: Mladá fronta, 2003. 232 s. ISBN: 80-20410-37-6.
- 4) KUNCZIK, Michael. *Základy masové komunikace*. 1. vydání. Praha: Karolinum, 1995. 307 s. ISBN 80-7184-134-X.
- 5) MCLUHAN, Herbert Marshall. *Člověk, média a elektronická kultura*. 1. vydání. Brno: Nakladatelství Jota, s. r. o., 2000. 424 s. ISBN 80-7217-128-6.
- 6) REIFOVÁ, Irena a kolektiv. *Slovník mediální komunikace*. 1. vydání. Praha: Portál, s. r. o., 2004. 328 s. ISBN 80-7178-926-7.
- 7) SUCHÝ, Adam. *Mediální zlo – mýty a realita*. 1. vydání. Praha: Triton, 2007. 168 s. ISBN 978-80-7254-926-9.
- 8) MCLUHAN, Herbert Marshall. *Jak rozumět médiím*. 2. vydání. Praha: Mladá fronta, 2011. 400 s. ISBN 978-80-204-2409-9.

- 9) MUSIL, Josef. *Elektronická média v informační společnosti*. 1. vydání. Praha: Votobia. 2003. 262 s. ISBN 80-7220-157-3.
- 10) SAK, Petr; MAREŠ, Jiří; NOVÁ, Hana; RICHTER, Vít; SAKOVÁ, Karolína; SKALKOVÁ, Jarmila. *Člověk a vzdělávání v informační společnosti*. 1. vydání. Praha: Portál, s. r. o., 2007. 296 s. ISBN 978-80-7367-230-0.
- 11) SAK, Petr. *Proměny české mládeže*. 1. vydání. Praha: Vydalo nakladatelství Petrklíč, 2000. 291 s. ISBN 80-7229-042-8.
- 12) SAK, Petr; SAKOVÁ, Karolína. *Mládež na křižovatce*. 1. vydání. Praha: Vydalo nakladatelství Svoboda servis, spol. s. r. o. 2004. 240 s. ISBN 80-86320-33-2.
- 13) TURKLE, Sherry. *Alone together. Why we expect more from technology and less from each other*, New York: Basic Books, 2011. 360 s. ISBN 978-465-01021-9.
- 14) ŘEZÁČOVÁ, Irena. Diplomová práce. *Negativní a pozitivní působení informačních technologií na mládež*. Brno, 2010. 66 s.
- 15) RYBÁŘOVÁ, Karolína. Bakalářská práce. *Negativní vlivy medií a informačních technologií na děti a mládež*. Brno, 2008. 76 s.
- 16) VEVERKA, Lukáš; STAVINOHA, Radim. Středoškolská odborná činnost. *Vliv mobilních telefonů na mládež*. Brno, 2005. 45 s.

Webové stránky

- 17) Wathtower.org [online]. 2001 [cit. 23.2.20012]. Dostupné z WWW: <http://www.watchtower.org/b/20050208b/article_01.htm>

- 18) Bezpečí. Nebezpečné komunikační praktiky [online]. 2009 [cit. 19.3.20012]. Dostupné z WWW: <<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/14/39/lang,czech/>>

Seznam příloh

Příloha A – Slovník odborné terminologie

Příloha B – Ukázka jedné úvahy na téma „Můj život bez elektroniky“

Příloha C – Dotazník pro respondenty

Přílohy

Příloha A – Slovník odborné terminologie

Digitalizace – převod analogového signálu na digitální.

Digitalizace společnosti – společnost se digitalizuje díky médiím, novým informačním a komunikačním technologiím.

E- learning – výuka, která používá výpočetní techniku a internet. (řada dalších definic)

Informační technologie – je veškerý elektronický přístroj, který je schopný zpracovat informace.

Komputerizace – vybavenost technickými prostředky.

Komunikační technologie – jsou veškeré elektronické přístroje, které slouží ke komunikaci.

Kyberkultura – schopnost lidí, která se spojuje s novými technologiemi.

Kyberprostor – nehmotný svět informací

Mentální pole – je soubor podnětů, které působí na psychiku člověka a stimulují rozvoj jeho rozumových schopností a fungování duševních operací.²⁷

Sociální pole - je strukturovaná společenská realita jedinců a skupin, ke kterým je subjekt v nějakém vztahu.²⁸

Životní pole - Prostředí vztažené ke konkrétnímu jedinci.²⁹

²⁷ Sak, Petr. <http://www.insoma.cz/> [online]. 2010 [cit. 2012-03-23]. Dostupné z WWW: http://www.insoma.cz/index.php?id=1&d_1=paper&d_2=media&d_3=&n=4>.

²⁸ Sak, Petr. <http://www.insoma.cz/> [online]. 2010 [cit. 2012-03-23]. Dostupné z WWW: http://www.insoma.cz/index.php?id=1&d_1=paper&d_2=media&d_3=&n=4l>.

²⁹ Sak, Petr. <http://www.insoma.cz/> [online]. 2010 [cit. 2012-03-23]. Dostupné z WWW: http://www.insoma.cz/index.php?id=1&d_1=paper&d_2=media&d_3=&n=4>.

Příloha B – Ukázka jedné úvahy na téma „Můj život bez elektroniky“

Je těžké položit otázku člověku, který se narodil do světa ovládaného elektronikou, jak by vypadal jeho život bez ní. Už počátek dne začíná zvoněním budíku, který jsem si předchozí večer nastavila na mobilním telefonu. Když vstanu, procvičím si své pravidelné rituály, jako je žehlení vlasů a zapnutí TV. Po cestě do školy mam v metru možnost spatřit několik hlav zabořených do svých čteček knih, jak si zpříjemňují cestu do práce. V půli cesty na mě čeká přestup na jinou linku metra. Zděsím se, když zjistím, že metro jede až za dvě minuty, co budu tu dobu dělat? Nabízí se mi možnost číst ranní noviny na obrovských tabulích v metru, kde se nově zobrazují obličeje hledaných zločinců. Mám štěstí, že žiji v tak moderní době.

Ve škole promítnu prezentaci, kterou jsem dlouhou dobu vypracovávala na svém notebooku a veškeré informace z ní jsem stáhla z internetu. Cesta domů probíhá obdobně. Doma se podívám, kolik svítí nových upozornění na facebooku. Když zjistím, že hodně, přelije mě pocit blaha. Zbytek dne chatuji se svými 450 přáteli a jsem šťastná, že můj život vyplňuje tolik lidiček. Než usnu, nastavím si nový budík a teprve v poklidu usínám.

Nemohu se zbavit dojmu, že tento denní program je blízký většině lidské populace s tím rozdílem, že někteří sledují televizi více, někteří méně. Druzí zase dají přednost počítačovým hrám a tak dále. Zná dnešní společnost ještě knihy, nebo dala nadobro přednost praktickým čtečkám? Umí si vyhledat informace i jinde, než přes spolehlivý google? Chodí kamarádi ještě společně na kávu, aby poklábosili o předchozím týdnu, nebo jim stačí si napsat na ICQ, popřípadě si nechají zprávu na facebooku? Má to tak být? Je to tak správně? Obávám se, že na tuto otázku nezná ani google odpověď.

Příloha C – Dotazník pro respondenty**DOTAZNÍK – MÉDIA, NOVÉ TECHNOLOGIE A JEJICH VLIV NA
ČESKOU MLÁDEŽ**

Dobrý den,

jmenuji se Lenka Kudrnová a jsem studentka sociální pedagogiky na Karlově univerzitě v Praze. V rámci mé bakalářské práce „Média, nové technologie a jejich vliv na českou mládež“ organizuji průzkum, který je zaměřený na využívání médií a nových technologií ve věkové kategorii 15 – 30 let.

U každé otázky s vypsány mi možnostmi prosím zaškrtněte pouze jednu správnou odpověď. U otázek, které jsou určeny k číselnému ohodnocení, prosím přiřaďte odpovídající číslo dle škály hodnot uvedených u každé otázky.

Děkuji za pravdivé vyplnění dotazníku.

1. Pohlaví:

- a) muž
- b) žena

2. Vzdělání

- a) základní
- b) vyučen bez maturity
- c) vyučen s maturitou nebo střední
- d) vyšší odborné nebo vysokoškolské

3. Věk:

4. Kolik hodin týdně věnujete průměrně na následující činnosti?

- 1) Poslech rozhlasu:
- 2) Sledování televize:
- 3) Četba deníku:
- 4) Četba časopisů:
- 5) Četba odborných časopisů:
- 6) Četba beletrie:
- 7) Četba odborné literatury:
- 8) Internet:
- 9) Činnosti s počítačem:

5. Co vás ke sledování televize nejvíce motivuje? Stupeň škály: 5 znamená nejsilnější motivaci a stupeň 1 nejslabší motivaci.

Informace o dění ve světě	
Informace o dění v ČR	
Pobavit se	
Poznávat jiné lidi, osobnosti, odborníky	
Poznat názory druhých lidí	
Vzdělávání	
Odreagovat se	
Seznamovat se s poznatky vědy	
Odpočinout si	
Vzrušení, napětí, dobrodružství, strach	
Probíhající události (reportáže, přenos)	
Prožívat lásku a přátelství	
Umělecký zážitek	
Zapnu televizi jen tak ze zvyku	
Zabít čas	
Prožít, co mi chybí v životě	
Vyhrát pomocí televize peníze	
Televize jako kulisa	

- 6. Jak často sledujete jednotlivé televizní stanice? Stupeň škály: 1 – nikdy, 2 – výjimečně, 3 – občas (alespoň 1x měsíčně), 4 – často (alespoň 1x týdně), 5 – pravidelně (denně, či téměř denně)**

ČT1	
ČT2	
Nova	
Prima family	

- 7. Jak oblíbené máte televizní pořady? Stupeň škály: 1 – rozhodně neoblíbené, 2 – spíše neoblíbené, 3 – ani oblíbené, ani neoblíbené, 4 – spíše oblíbené, 5 – rozhodně oblíbené**

Filmy celkem	
České filmy	
Populárně vědecké: přírodopisné, cestopisné	
Populární hudba	
Zpravodajství	
Zábavné pořady	
Evropské filmy (bez českých)	
Americké filmy	
Publicistické pořady	
České seriály	
Sportovní	
Vzdělávací pořady	
Soutěže	
Umělecké filmy	
Akční filmy	
Erotické pořady	

Televizní hry, televizní inscenace	
Zahraniční (americké) seriály	
Magazínové pořady (např. receptář)	
Výuka jazyků	
Vážná hudba	
Náboženské pořady	

8. Dle mého názoru má vliv televize na vývoj dětí:

- a) Rozhodně negativní
- b) Spíše negativní
- c) Žádný
- d) Spíše pozitivní
- e) Rozhodně pozitivní

9. Dle mého názoru má vliv televize na vlastní život:

- a) Rozhodně negativní
- b) Spíše negativní
- c) Žádný
- d) Spíše pozitivní
- e) Rozhodně pozitivní

10. Dle mého názoru má vliv televize na společnost:

- a) Rozhodně negativní
- b) Spíše negativní
- c) Spíše pozitivní
- d) Rozhodně pozitivní

11. K čemu nejvíce využívám internet a jak často? Stupeň škály: 1 – nevyužívá internet, 2 – nevyužívá službu, 3 – méně než 1x měsíčně, 4 – méně než 1x týdně, 5 – alespoň 1x týdně, 6 – každý den

E-mail	
--------	--

Periodika	
Časopis	
Praktické informace	
Nakupování	
Bankovní služby	
Chatování	
SMS zprávy	
Facebook	
Stahování softwaru	
Stahování hudby	
Telefonování	
Inzerace	
Surfování	
Služební nebo studijní informace	

12. Kde a jak často využíváte internet? 1 – nevyužívá internet, 2 – nevyužívá službu, 3 – méně než 1x měsíčně, 4 – méně než 1x týdně, 5 – alespoň 1x týdně, 6 – každý den

V zaměstnání	
Doma	
Ve škole	
V internetové kavárně	
U kamaráda	
V zařízení pro volný čas	
Doma	

13. Kolik průměrně přečtete za měsíc knih?

.....

1. Kolik průměrně přečtete za rok knih?

.....

2. Jaký žánr čtete nejčastěji?

- a) Sci-fi, dobrodružná
- b) Detektivka, horor
- c) Literatura pro ženy
- d) Beletrie
- e) Humor a satira
- f) Literatura faktu
- g) Odborná literatura
- h) Poezie
- i) Náboženská, duchovní, filozofická
- j) Jiné